

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Vojtěch Hudec

Licenční závazky s akcentem na veřejné licence

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Licenční závazky s akcentem na veřejné licence“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 119 359 znaků včetně mezer.

V Kruceburku dne 30. listopadu 2022

Vojtěch Hudec

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Petru Prchalovi, Ph.D. za cenné a inspirativní rady, ochotu, vstřícnost a celkově za jeho odborné a lidské vedení při psaní této diplomové práce. Taktéž děkuji své rodině za bezmeznou podporu.

Abstrakt

Tématem diplomové práce je institut veřejných licencí, který představuje inovativní a stále více populární způsob užití autorského díla. V textu práce jsou veřejné licence nejdříve uvozeny otázkou legitimacy autorského práva a problematikou vyvažování zájmů jednotlivých subjektů za účelem nalezení vybalancovaného těžiště. Po tomto úvodu jsou dále analyzovány tři stěžejní oblasti, jež zároveň tvoří jádro práce. Do první oblasti patří vymezení veřejných licencí z hlediska jejich historické perspektivy s cílem nalézt důvody jejich vzniku a pochopit smysl a účel existence. Druhou oblastí je poté analýza veřejných licencí z pohledu českého autorského práva, která je provedena nalezením rozdílů oproti standardní individuálně sjednávané licenční smlouvě s primárním zájmem na kontraktační proces smluvních stran a další typické distinktivní prvky. Ve třetí oblasti, jež práci zakončuje, jsou rozebrány nejčastěji využívané typy veřejných licencí s důrazem na jejich charakteristické prvky vycházející z textu licenčních podmínek.

Klíčová slova

Autorské právo, autorské dílo, užití autorského díla, licenční smlouva, veřejné licence, Creative Commons, softwarové veřejné licence, copyleft.

Abstract

The subject-matter of the thesis are public licenses, which are an innovative and increasingly popular way of using copyright works. In the text of the thesis, public licenses are firstly introduced by the question of the legitimacy of copyright and the issue of balancing the interests of the different subjects to find a balanced centre. After this introduction, three key parts are analysed, which also forms the core of the thesis. The first part involves defining public licenses from the point of view of their historical perspective to find the reasons for their uprise and to understand the meaning and purpose of their existence. The second part is then an analysis of public licenses from the perspective of Czech copyright law, which is done by outlining the differences from a standard individually negotiated license agreement with a primary interest on the contracting process of the parties and other typical distinctive elements. The third part, which concludes the thesis, discusses the most commonly used types of public licenses with an emphasis on their characteristic elements based on the text of the license terms.

Key words

Copyright, copyright work, use of the copyright work, license agreement, public licenses, Creative Commons, software public licenses, copyleft.

Obsah

Seznam použitých zkratk	7
Úvod	8
1 Úvod do autorského práva	10
1.1 Zdůvodnění legitimacy autorského práva	10
1.1.1 Kritický přístup k legitimitě	10
1.1.2 Přístup legitimizující	11
1.1.3 Dílčí shrnutí.....	12
1.2 Vyvažování kolidujících zájmů subjektů autorského práva	12
1.2.1 Kolidující zájmy jednotlivých subjektů	12
1.2.2 Zákonné instituty vyvažování zájmů.....	16
1.2.3 Dílčí shrnutí.....	18
2 Veřejné licence	19
2.1 Okolnosti podmiňující vznik a rozvoj veřejných licencí.....	19
2.1.1 Změna poměrů s nástupem digitální revoluce	22
2.1.2 Vnitřní krize autorského práva	23
2.1.3 Osobnosti stojící za vznikem veřejných licencí a jejich formující myšlenky.....	25
2.2 Veřejné licence z pohledu českého práva.....	27
2.2.1 Veřejnost licence a modifikovaný kontraktační proces stran.....	28
2.2.2 Bezúplatnost veřejné licence	30
2.2.3 Způsob užití licencovaného díla.....	31
2.2.4 Veřejná licence jako adhezní smlouva?	33
2.2.5 Veřejná licence jako spotřebitelská smlouva?	34
3 Některé typy veřejných licencí	35
3.1 Licence Creative Commons	35
3.1.1 Licenční prvky společné pro všechny CC licence	36
3.1.2 Licenční prvek „No Derivatives“ - ND.....	36
3.1.3 Licenční prvek „Noncommercial“ - NC.....	37
3.1.4 Licenční prvek „Share Alike“ - SA.....	38
3.2 Softwarové veřejné licence	38
3.2.1 GNU General Public License (GNU GPL).....	39

3.2.2	GNU Lesser General Public License (GNU LGPL).....	41
3.2.3	Berkeley Software Distribution License (BSD).....	43
3.2.4	Některé další typy softwarových veřejných licencí	43
	Závěr	45
	Seznam použitých zdrojů.....	47

Seznam použitých zkratk

AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
InfoSocS	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
TRIPS	Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights – Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Sdělení Ministersva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). Příloha 1C. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví)
RBÚ	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. 9. 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (vyhl. č. 133/1980 Sb.), ve znění změny ze dne 28. 9. 1979 (vyhl. č. 19/1985 Sb.)
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
CC	Creative Commons
CC 4.0	Creative Commons verze 4.0
USA	Spojené státy americké
DRM	Digital Rights Management

Úvod

Autorské právo je v rámci srovnání jeho vývoje s jinými odvětvími práva poměrně mladé, což s sebou nese i jeho stále pokračující vývoj, jehož důsledkem jsou mnohdy i jisté turbulentní změny vlivem nově se objevujících výzev a problémů, a to zejména v souvislosti s intenzivním technologickým rozvojem. Jako příklad dokreslující podmíněnost obsahu autorskoprávní úpravy pokrokem na poli techniky lze uvést vývoj právní ochrany počítačového softwaru, který je dle současného znění autorského zákona považován za autorské dílo. V dobách minulých nebylo většího důvodu počítačový software speciálně chránit, jelikož byl spjat s hardwarem a v rámci jejich sepetí byl distribuován výhradně společně. Teprve v roce 1968 začala společnost IBM software šířit i samostatně, resp. odděleně od svého hardware, což tak vyústilo v potřebu právní ochrany před neoprávněným užitím a autorské právo na to muselo pružně reagovat.¹ V pozdějších letech (zejm. 80. a 90. léta minulého století) se pak pro autorské právo stal největším vyzyvatelem nástup informační sítě nazývané jako internet. Jednalo se o platformu, kde bylo nově možné díla nejenom tvořit, ale i užívat a dále sdílet s ostatními uživateli, což s sebou přineslo i další realizaci a zintenzivnění potenciální ubikvity autorského díla. V období vzniku internetu se na poli autorského práva začal postupně objevovat i nový fenomén měnící dosavadní strukturu užívání děl – tzv. veřejné licence.

Hlavním cílem práce je tedy analýza institutu veřejných licencí ve smyslu níže uvedených výzkumných otázek, a to nejdříve z pohledu historického kontextu za účelem porozumění důvodů jejich vzniku a následně z pohledu české právní úpravy včetně uvedení konkrétních typů veřejných licencí. Systematicky je práce rozdělena do tří kapitol obsahujících několik dalších podkapitol, přičemž jádrem práce jsou zejména kapitoly dva a tři, které navazují na první a svojí povahou úvodní kapitolu, jejíž dílčí témata nejsou zvolena nahodile bez souvislosti k hlavnímu tématu práce, nýbrž slouží jako uvozující výklad, na který bude následně navázáno.

V úvodní kapitole této práce bude předmětem zájmu nejdříve bližší zamyšlení nad legitimitou autorského práva, což je téma, které bylo v minulosti v rámci jednotlivých evolučních etap tohoto právního odvětví nezřídka silně aktuální, přičemž patně nejsilnější krizí své legitimacy týkající se nastavení systému úpravy si autorské právo procházelo těsně před vznikem veřejných licencí. Toto obecné pojednání o legitimitě autorského práva následně poslouží pro nalezení bližší souvislosti a možného reakčního sepetí mezi obdobím krize legitimacy autorského práva a na to navazujícím nástupem veřejných licencí. Poté bude přistoupeno k druhému tématu úvodní kapitoly, jehož jádrem bude vyvažování kolidujících zájmů subjektů autorskoprávní úpravy za

¹ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 175.

účelem nalezení správného těžiště úpravy. Zmíněny budou taktéž jednotlivé právní instrumenty, které vyvážení zájmů realizují, přičemž mezi ně lze zařadit právě i veřejné licence. Na toto vyvažování zájmů subjektů úpravy bude následně navázáno v kapitole referující o okolnostech, které nástup veřejných licencí podmínily, neboť nástup veřejných licencí s hledáním těžiště protichůdných zájmů intenzivně souvisí.

Po tomto obecném pojednání bude v dalších kapitolách výhradní pozornost věnována institutu veřejných licencí a hledání odpovědí na stěžejní výzkumné otázky této práce. V druhé kapitole bude nejdříve předmětem zájmu nalezení smyslu a účelu veřejných licencí z hlediska historického výkladu a popisu konkrétních okolností jejich vzniku. Důraz bude kladen na snahu o zjištění, zda byly produktem, který vzešel toliko z iniciativy zákonodárce vlivem snahy přispět něčím dosud nepoznaným anebo se naopak jednalo spíše o reflexi potřeb společnosti, která si jejich existenci v reakci na všeobecnou poptávku vymínila. Záměrem bude rovněž rozklíčovat, proč se postupně staly poměrně oblíbeným právním institutem, který i v kontextu dnešní doby stále více nabírá na svém významu (např. i v souvislosti s globální pandemií Covid-19, kdy lidé nemohli kulturu čerpat osobně a bezprostředně). Následně bude v druhé kapitole pozornost přenesena do českého právního řádu. Předmětem zkoumání se stane geneze veřejných licencí v textu příslušného zákona a jejich souladnost se základními principy české úpravy autorského práva. Záměr tohoto zkoumání vychází ze skutečnosti, že veřejné licence nepochází z kontinentálního práva, nýbrž z prostředí common law, kde je autorské právo vystaveno na koncepci absentující přirozenoprávní povahy a na autorské dílo je zde pohlíženo jako na ryzí disponibilní majetkovou hodnotu bez výraznějšího zřetele k duševnímu vkladu jeho autora. Naproti tomu pro kontinentální právní úpravu jsou státem uznaná osobnostní práva autora na přirozenoprávním základu naprosto typická. V této části práce bude dále důraz kladen na stěžejní distinktivní prvky veřejných licencí v porovnání se standardními individuálně sjednávanými licenčními smlouvami a taktéž bude poskytnuta odpověď na otázku ohledně mechanismu sjednávání veřejné licence z hlediska kontrakčního procesu smluvních stran. Závěrem této kapitoly bude provedena analýza, zda lze veřejné licenci přiznat status adhezní a spotřebitelské smlouvy.

Třetí a závěrečná kapitola práce bude referovat o konkrétních typech veřejných licencí za účelem zodpovězení otázky, které z nich jsou v současné době na poli autorského práva nejvíce užívané a čím jsou dále charakteristické.

1 Úvod do autorského práva

1.1 Zdůvodnění legitimacy autorského práva

1.1.1 Kritický přístup k legitimitě

Autorské právo si s ohledem na svoji dynamickou povahu, pozvolný zrod, technologickou podmíněnost a mnohdy tvrzenou nepřilíš fundamentální existenci muselo prostřednictvím různých právních teoretiků své zakotvení v systému práva ospravedlnit a vypořádat se s jistými pochybnostmi nad jeho důležitostí. A toto platí nejenom ve vztahu k samotnému právu autorskému, nýbrž obecně k právu duševního vlastnictví, tedy včetně práv průmyslových.

Ohledně kritiky fundamentální existence autorského práva lze v různě intenzivní souvislosti odkázat kromě zdrojů českých (kde je však taková kritika uvedena spíše okrajově)² i na více konkrétní zdroje zahraniční. Tak například Kinsella³ ve své monografii⁴ kompletně se věnující skeptickému pohledu na existenci práva duševního vlastnictví předestírá veskrze ekonomické argumenty, jejichž jádrem je zejména teze vyjadřující sporný charakter nezbytnosti autorských práv pro podporu tvorby tvůrčích děl (analogicky to je v publikaci vyjádřeno i ve vztahu k vynálezům). Taktéž je zde vyjádřena pochybnost, zda přírůstek inovací převáží obrovské náklady systému duševního vlastnictví, ve vztahu k čemuž Kinsella poukazuje na ekonomické studie, které dle jeho soudu nejsou ohledně čistých přírůstků bohatství autorskoprávní produkce příliš přesvědčivé. Nutno však poznamenat, že takové názory jsou veskrze menšinové, ojedinělé a jsou spíše odrazem celkového a kompletně odlišného nazírání nejenom na právo jako takové, ale obecně na politicko-ekonomické vidění světa.

Na tyto názory je možné ve vztahu k právu duševního vlastnictví pohlížet spíše jako na apriorní kritiku ve smyslu kritiky týkající se celkového jeho pojetí, a to od počátku své existence. Domnívám se však, že větší míru pozornosti je v rámci vývoje autorského práva zapotřebí věnovat spíše kritice, která nebyla svojí povahou apriorní, nýbrž ad hoc reagovala na jeho jednotlivé evoluční etapy. Jak je blíže popsáno v kapitole 2.1, autorské právo neustále prochází svým vývojem, který je přitom do značné míry ovlivněn, a dokonce i přímo podmíněn, velmi dynamickým technologickým pokrokem. Tento je zároveň mnohdy i důvodem poptávky veřejnosti po změnách v právní úpravě a jejího sjednocení se společenskou realitou. Právě s ohledem na v minulosti

² Srov. POLČÁK, Radim. In: POLČÁK, Radim. *Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, s. 34, jehož úvaha se však netýká přímo kritiky autorského práva jako takového, nýbrž významu a potřebnosti českého autorského zákona, kdy uvádí: „*Pokud by ze dne na den přestal existovat náš autorský zákon, jeho roli v ochraně a podpoře kreativity by s většími či menšími obtížemi převzaly jiné součásti našeho právního řádu (...)*“

³ Americký právník v oblasti duševního vlastnictví, jehož práce byly publikovány mnoha nakladatelstvími, včetně např. Oxford University Press.

⁴ KINSELLA, Norman Stephan. *Against Intellectual Property*. Auburn: Ludwig von Mises Institute, 2008, s. 21.

vzniklé společenské změny v důsledku technologického pokroku se autorské právo již nejednou ocitlo na úpatí krize své legitimacy. Jmenovat lze například období nástupu internetové sítě, která intenzivně změnila postavení subjektů úpravy, kdy se jejich zájmy následně ocitly v poměrně ostrém střetu.⁵ Tato krize legitimacy tehdy nastala zejména v důsledku toho, že právní úprava technologický pokrok ztělesněný zrodem internetové sítě příliš nereflektovala, stala se rigidní a až příliš lpěla na zachování tehdejšího statu quo. Částečnou reakcí na tuto rigiditu byly v této práci dále analyzované veřejné licence, které do tehdy silně potemnělého systému práva vnesly o něco více světla.

1.1.2 Přístup legitimizující

V protikladu k výše uvedenému postoji autorské právo apriorně kritizující lze uvést, tentokrát již na poli kontinentálního práva, studii zhotovenou pro Evropskou komisi analyzující přínos autorského práva a práv příbuzných pro evropskou ekonomiku⁶, jejímž výsledkem je jasný závěr, že toto odvětví se významným způsobem podílí na ekonomickém růstu i na zaměstnanosti.⁷

Osobně tak příliš přístup Kinselly a citovaných autorů ve výše uvedené publikaci nesdílím a přínos úpravy norem autorského práva jak v rovině ekonomické, tak tvůrčí jednoznačně spatřuji. V tomto ohledu se tak kloním spíše k opačnému názorovému spektru autorské právo hájící a ve světle proklamativního konstatování preambule InfoSocS taktéž zastávám přístup, že účinná ochrana autorského práva a práv s ním souvisejících napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti a jakákoliv harmonizace v této oblasti musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož práva autorská jsou pro duševní výtvořiny zásadní.⁸ InfoSocS, jež hovoří o legitimitě autorského práva i v dalších svých ustanoveních, tak jednoznačně dokládá fundamentální zakotvení autorské ochrany v unijní právní struktuře, přičemž jak sama dále uvádí, účinně zakotvená ochrana autorského práva a práv s ním souvisejících povede k zajištění, aby evropská kulturní tvořivost a produkce získaly nezbytné zdroje.⁹

⁵ Na krizi legitimacy autorského práva v souvislosti s nástupem internetu upozorňovala např. Ginsburgová (viz GINSBURG, Jane. How Copyright Got a Bad Name for Itself. *Columbia Journal of Law & the Arts* [online], 2002, roč. 26, č. 1, s. 61–74 [cit. 2. listopadu 2022]. Dostupné z: https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/1275/).

⁶ Media Group Business Research and Development Centre: *The Contribution of Copyright and Related Rights to the European Economy prepared for European Commission Directorate General - Internal Market - 2003 report* [online]. Turku: School of Economics and Business Administration in Turku, Finland, 2003. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/280860625_The_Contribution_of_Copyright_and_Related_Rights_to_the_European_Economy.

⁷ DIETZ, Adolf. Pět pilířů evropského kontinentálního práva autorského. *Právní rozhledy* [online databáze], 2004, č. 20 [cit. 2. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁸ Recitál č. 9 v preambuli InfoSocS.

⁹ Recitál č. 11 v preambuli InfoSocS.

1.1.3 Dílčí shrnutí

Autorskou tvořivost lze vnímat jako atribut kulturní realizace lidstva, která je úzce propojena se vzdělaností a společenským rozvojem a tvoří jednu z největších hodnot naší civilizace. Mělo by být ve výsostném zájmu celé společnosti, aby byli jednotliví autoři ke své tvorbě skrze různé (nejen právní) instrumenty intenzivně podněcováni, a právě účinný systém autorskoprávní ochrany včetně fungujícího prosazování práva je ztělesněním takového žádoucího podnětění.

Míru kulturní vzdělanosti národa, či ve větším měřítku celé civilizace, těžko nějak empiricky změřit či spolehlivě zhodnotit, nicméně rozumně vybalancovaná úroveň a kvalita ochrany autorského díla a snaha o legislativní podnětění osob k jejich umělecké produkci může posloužit jako poměrně spolehlivé kritérium k alespoň částečnému úsudku. Čím více kreativní bude společnost ve svých dílech hodných ochrany, tím větší bude její kulturní dominance a zanechaný odkaz, z kterého bude možné pro účely budoucích generací čerpat. Autorské právo, jehož primárním, avšak ne jediným, předmětem zájmu je autor díla, si tedy nepochybně svoji pozornost a pevné zakotvení v systému práva zaslouží.

1.2 Vyvažování kolidujících zájmů subjektů autorského práva

1.2.1 Kolidující zájmy jednotlivých subjektů

Jedním z obecných účelů práva je vyvažování rozličných zájmů dotčených subjektů.¹⁰ Nejinak tomu je i v oblasti práva autorského, kde tento účel nabírá zvláštního významu, a to i ve vztahu k veřejným licencím jakožto tématu této práce, které byly do značné míry produktem doby nástupu digitálních sítí, kdy právě nesprávně vyvážené zájmy subjektů stály za poměrně silnou krizí autorského práva (blíže viz kapitola 2.1).

Význam nutnosti vyvažovat zájmy subjektů autorského práva dokládá i pohled do několika mezinárodních smluv, dohod či unijních pramenů, které toto vyvažování jako stěžejní cíl úpravy explicitně zakotvují. Zmínit lze například dohodu TRIPS, která v čl. 7 hovoří o rovnováze práv a povinností. Taktéž InfoSocS deklaruje, že „*mezi různými skupinami nositelů práv stejně jako mezi různými kategoriemi nositelů práv a uživatelů chráněných předmětů ochrany musí být zajištěna přiměřená rovnováha práv a zájmů*“.¹¹ Odkázat lze i na judikaturu SDEU, kde je v návaznosti na InfoSocS uvedeno, že „*cílem harmonizace provedené touto směrnicí, a to zejména v elektronickém prostředí, je zajistit přiměřenou rovnováhu mezi zájmy nositelů autorských práv (...) a ochranou zájmů a základních práv uživatelů předmětů ochrany*“.¹² Vedle

¹⁰ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 124.

¹¹ Recitál č. 31 v preambuli InfoSocS.

¹² Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 29. července 2019, *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck*, C-516/17, bod 42 (v el. sb. rozh.).

zahraniční doktríny¹³ se ve stejném duchu nese i doktrína česká. Jako jeden příklad za všechny zmíním Telce, který k tomu uvádí, že „*účelem práva užívat plodů umění je dosáhnout, udržovat, pěstovat a rozvíjet harmonický vztah mezi tvůrci na jedné straně, a uživateli, potažmo spotřebiteli, na straně druhé.*“¹⁴

Jak bude uvedeno dále, správné nalezení rovnováhy při vyvažování kolidujících zájmů je určující pro nastavení celkové koncepce a směřování autorského práva. Důvod popisovaného vyvažování možno spatřovat ve významu a funkci regulované materie, kdy autorské právo plní hned několik rozličných funkcí, přičemž některé z nich stojí proti sobě.¹⁵ Na jedné straně zde totiž máme ochranu návratnosti a investice tvůrců a na straně druhé funkci založenou na podpoře kulturnosti a vzdělanosti, což souvisí i se zajištěním realizace osobnosti uživatele, či mezigenerační solidaritou a přístupem k výtvořům.¹⁶ Vyvažování autorskoprávních zájmů dotčených subjektů se přitom nese ve světle sociálního rozměru autorského práva. Autorské právo, podobně jako právo vlastnické¹⁷, totiž není možné chápat čistě individualisticky, nýbrž na něho musíme pohlížet právě v kontextu jeho nesporného sociálního rozměru.¹⁸ Tento lze zároveň chápat jako podnět k předmětnému vyvažování jednotlivých zájmů.

Pro účely pozdější analýzy kolidujících zájmů autorů a uživatelů je zprvu nutné si jejich postavení a reprezentované zájmy elementárně vymezit. Na poli autorů platí, že u nich lze shledávat zejména zájmy majetkové, opomenout však nelze ani zájmy osobnostní, neboť autorské dílo je obrazem autorovy osobnosti, který do něho vložil vlastní úsilí a osobní předpoklady, tedy, obrazně řečeno, vložil do něho „kus sebe“. Větší význam, minimálně z hlediska ekonomického, lze však shledávat v zájmech majetkových¹⁹, ohledně nichž platí, že snahou autora je pochopitelně co největší možná míra ekonomického zužitkování jeho díla, protože do něho vložil určité náklady, a to nejenom v souvislosti s jeho vytvořením, ale i s jeho užitím.²⁰ Prostřednictvím majetkových práv autor tedy realizuje své ekonomické a jiné zájmy, které jsou dále uplatňovány skrze nakládání s dílem, kdy ve vztahu k veřejnosti dochází ke svolení k jeho užití, a to většinou smluvní formou prostřednictvím licence.²¹ Komentářová literatura v této souvislosti hovoří o majetkovém

¹³ Viz např. STORY, Alan. Inside Views: „Balanced“ Copyright: Not A Magic Solving Word. *Intellectual Property Watch* [online], 2012 [cit. 28. října 2022]. Dostupné z: <https://www.ip-watch.org/2012/02/27/‘balanced’-copyright-not-a-magic-solving-word/>.

¹⁴ TELEEC, Ivo. Lidská práva a duševní vlastnictví. *Právní rozhledy* [online databáze], 2002, č. 3 [cit. 6. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁵ MYŠKA, Matěj. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 20.

¹⁶ Tamtéž, s. 21.

¹⁷ WAGNEROVÁ, Eliška. In: WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 311.

¹⁸ KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 166.

¹⁹ Byť samozřejmě platí osobnostně právní povaha autorských práv, kdy majetková práva jsou považována za specifický projev práv osobnostních – viz TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 139, m. č. 8.

²⁰ KOUKAL: *Autorské právo...*, s. 156.

²¹ SRSTKA, Jiří. In: SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 95.

zhodnocení autorovy činnosti prostřednictvím výhradní hospodářské exploatace výsledků jeho tvorby.²²

Přistoupím-li k zájmům uživatelské veřejnosti, je předně zapotřebí uvést, že ve vztahu k ní je reflexe jednotlivých zájmů naprosto klíčová a má svůj původ v samotném fundamentálním vymezení podstaty práva. Rezignace na uznání práv veřejnosti by totiž fakticky znamenala popírání procesu, který předchází prakticky jakékoliv právní regulaci a jehož smyslem je ustavení společenského řádu, kterého bude v tomto případě dosaženo právě zohledněním a následně adekvátním vybalancováním všech dotčených zájmů.²³ Zájmy uživatelské veřejnosti²⁴ lze analogicky jako u zájmů autorů rozdělit na zájmy osobnostní a majetkové. Osobnostní si lze jednoduše představit tak, že získá-li uživatel k dílu přístup, např. si od autora zakoupí jeho odbornou publikaci, ve své vlastní sféře se tak vzdělává a svoji osobnost dále formuje. Majetkové zájmy jsou reprezentovány kupříkladu tím, že zakoupením té samé publikace uživatel dojde k nějakému poznání, které se poté pozitivně projeví v jeho vlastní majetkové sféře (např. se dozví, jak nakládat s vlastními financemi).²⁵ Obecně lze shrnout, že vzhledem k tomu, že se dílo po jeho zveřejnění stává součástí množiny obecného fondu, jsou zájmy uživatelů odvozeny právě od této skutečnosti.²⁶

Nejsou to však pouze autoři děl a jejich uživatelé, jejichž zájmy jsou v právní úpravě promítnuty. Autorský zákon totiž upravuje i postavení tzv. subjektů prostředních, kam patří například vydavatelé, nakladatelé, producenti a jiné subjekty, které účinně přispívají k tomu, aby se autorské dílo dostalo mezi své konzumenty, čímž tak zároveň plní své společenské poslání.²⁷ Tyto subjekty, jde-li o jejich majetkové zájmy, reprezentují převážně zájmy autorů, neboť na základě odvozeného majetkového práva dílo užít budou usilovat o maximalizaci svých zisků, kterých mohou dosáhnout co nejširším šířením autorského díla, resp. jeho rozmnožením. Je tak tedy samozřejmě v jejich zájmu, aby byla autorskoprávní ochrana co nejširší (včetně prodlužování její doby) a reprezentované zájmy se tak v tomto ohledu línou paralelně se zájmy samotných autorů.²⁸

Po vymezení jednotlivých zájmů stěžejních subjektů úpravy je již možné přistoupit k jejich v kolizi stojícímu postavení. Jak již bylo nastíněno, autorům jde především o individuální a účinnou ochranu plodů jejich činnosti a další ekonomické zužitkování, zatímco uživatelům o co nejširší a

²² TELEČ, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 139, m. č. 8.

²³ LUPAȘCU, Adriana Monica. Legal implications of open licenses. *Lex et Scientia International Journal* [online], 2016, roč. 23, č. 2, s. 609 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: databáze EBSCO.

²⁴ V pojetí českého autorského zákona uživatelem rozumíme osobu, která předmět ochrany „užívá, tj. s ním nakládá takovým způsobem, který je jinak vyhrazen nositeli tohoto výlučného práva“. Viz MYŠKA: *Výjimky a omezení...*, s. 30, 39.

²⁵ KOUKAL: *Autorské právo...*, s. 163.

²⁶ Tamtéž, s. 162.

²⁷ KNAP, Karel. In: KNAP, Karel a kol.: *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 65.

²⁸ KOUKAL: *Autorské právo...*, s. 160.

pokud možno nejsnadnější přístup k takovým dílům za účelem naplnění výše uvedených osobnostních a majetkových cílů. Považuji za velmi důležité upozornit, že automaticky nemusí platit, že zájmům uživatelů pokaždé odpovídá co nejslabší autorskoprávní ochrana.²⁹ Při bližším pohledu lze seznat, že byť uživatelům skutečně jde o snadný a rychlý přístup k dílům, tedy o určité kvantitativní hledisko, nelze však přehlížet ani jimi chtěné hledisko kvalitativní. To v sobě nese požadavek, aby autorská díla byla produkována v určité kvalitě, čehož lze dosáhnout efektivní podporou autorů, ať již přímou či nepřímou, která bude k této kvalitě jistě přispívat. Znázornit to lze například tím, že si uživatel díla popotávanou knihu namísto toho, aby si ji volně vypůjčil v knihovně, od autora přímo zakoupí, čímž ho tak podpoří více, než kdyby přístup ke knize získal právě díky knihovnou využitou zákonnou knihovní licenci dle § 37 AutZ.³⁰ V popisovaném ohledu se tak jedná o projev tzv. alimentární funkce autorského práva, jejíž obsahem je, že autorovi by za jeho práci měla náležet odměna, která bude zajišťovat jeho další kvalitu a existenci, stejně tak jako by měla být chráněna investice jeho i investice prostředníků (myšleno nakladatelů, vydavatelů apod.).³¹ Tato funkce je spjata taktéž s funkcí motivační, neboť díky náležitě získané odměně bude autor motivován k další tvorbě.

Výše nastíněné upozornění ohledně legislativní intenzity autorskoprávní ochrany nalézá své uplatnění i z pohledu druhého, tedy z pohledu autorů. Ani zájmům autorů nemusí vždy odpovídat jim přiznaná co nejsilnější ochrana. Opačný závěr, který by ochranu autora a jeho díla stavěl nade vše, by fakticky vedl k tomu, že by ochrana autorského díla byla čím dál více stavěna do těžké roviny jako ochrana vlastníka a předmětu jeho vlastnictví, což na poli autorského práva vzhledem k jeho specifické povaze, jež je zcela odlišná od povahy práva vlastnického, nelze.³² Jak uvádí Koukal ve svém díle týkajícím se autorskoprávní public domain, „v oblasti umělecké a vědecké tvůrčí duševní činnosti totiž platí, že nikdo nevytváří svá díla „na zelené louce“, ale každý umělec či vědec navazuje již na to, co bylo v minulosti vytvořeno.“, kdy současně jinými slovy dodává: „Žádný autor není „ostrov sám pro sebe“. Každý tvůrce čerpá z toho, co již dříve vytvořili jiní.“³³. Autorská tvorba tedy nevytvěrá samovolně, nýbrž čerpá z toho, co bylo vytvořeno předchozími generacemi.³⁴ Souhrnně vyjádřeno, široký a snadný přístup

²⁹ Tamtéž s. 164.

³⁰ Byť i v případě půjčení knihy v knihovně nastupuje ve prospěch autora tzv. náhradní odměna, která mu přísluší v rámci výkonu jeho tzv. jiných majetkových práv.

³¹ MYŠKA: *Výjimky a omezení*..., s. 16.

³² Ačkoliv opačné názory se dříve objevovaly – viz Jack Valenti (dřívější prezident Americké filmové asociace) a jeho řeč při slyšení před americkým kongresem z roku 1982 – „Creative property owners must be accorded the same rights and protection resident in all other property owners in the nation.“ (LESSIG, Lawrence. *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity* [online databáze]. New York: Penguin Press, 2004, s. 51 [cit. 27. října 2022]. Dostupné z: databáze ResearchGate. V opozici k tomu názoru např. Lawrence Lessig (LESSIG: *Free Culture*..., s. 51).

³³ KOUKAL, Pavel. Autorskoprávní public domain a obecná svoboda jednání. *Právník* [online databáze], 2019, č. 8, [cit. 6. října 2022]. Dostupné z: databáze Ústavu státu a práva Akademie věd ČR.

³⁴ Tamtéž. Totéž uvádí i Knap (KNAP, Karel. Quo vadis současného autorského práva. In: KNAP Karel a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova, 1986, s. 15.).

k dílům jiných autorů je v tomto ohledu autorům ku prospěchu, neboť jim může posloužit jako užitečný zdroj inspirace k další tvorbě, případně též jako podnět k dalšímu kreativnímu dotváření či přetváření děl již existujících.

1.2.2 Zákonné instituty vyvažování zájmů

Autorský zákon ve své úpravě zakotvuje několik konkrétních institutů, které popisované vyvažování zájmů dotčených subjektů realizují. Prvním takovým institutem je již výše zmíněný pojem public domain. Nejedná se o pojem používaný českým zákonodárcem, pochází z oblasti angloamerické právní kultury a v pojetí naší právní úpravy tímto pojmem rozumíme jakýsi „obecný fond“, jenž je určen k obecnému užití všech osob³⁵ a z hlediska autorského zákona jde ve své podstatě o souhrnný termín pro volná díla podle § 28 odst. 1 AutZ, u nichž uplynula doba trvání majetkových práv a dále pro díla vyloučená z autorskoprávní ochrany (zde zejm. § 3 AutZ).³⁶ Prchal dále uvádí³⁷, že fakticky sem lze zařadit i dílo, jehož užití bylo autorem poskytnuto na základě veřejné licence.³⁸

Dále za prostředek vyvažování ve prospěch oprávněných majetkových i nemajetkových zájmů uživatelů autorský zákon uvádí jednotlivé způsoby bezesmluvního užití díla, které se vyznačují tím, že dochází k upřednostnění zájmů obecných na úkor subjektivních práv autora.³⁹ Mezi bezesmluvní užití autorského díla patří tzv. výjimky a omezení autorského práva, jež je možné terminologicky označovat za tzv. vnitřní limity autorskoprávní ochrany, které stanovují „*kdy a za jakých podmínek lze předmět ochrany užít bez souhlasu nositele příslušného práva*“:⁴⁰

Zakotvení možných výjimek a omezení autorského práva nalezneme již v RBÚ v čl. 9 odst. 2, dle kterého je možné omezit některá výhradní práva autora skrze zde uvedenou možnost dovolit rozmnožování těchto děl v určitých zvláštních případech, pokud takové rozmnožení nenarušuje normální využívání díla a nezpůsobuje neospravedlnitelnou újmu oprávněným zájmům autora. Jedná se zde tak o poprvé vyjádřený podklad pro tzv. tříkrokový test (three-step test)⁴¹ uvedený

³⁵ KNAP, Karel. Užití autorského díla. In: KNAP, Karel a kol. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. Praha: Univerzita Karlova, 1974, s. 34.

³⁶ PRCHAL, Petr. In: SRSTKA: *Autorské právo...*, s. 142.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Avšak nikoliv právně! Dílo licencované např. v režimu typické veřejné licence CC právně do public domain rozhodně nepatří, jelikož každá taková licence autorská práva k dílu plně potvrzuje, jen s určitým modifikovaným rozsahem, na základě kterého autor veřejně svolil k vymezeným způsobům užití díla, avšak jiná práva k dílu si i nadále vyhradil (shodně např. DUSOLLIER, Séverine. *The Master's Tools v. The Master's House: Creative Commons v. Copyright*. *Columbia Journal of Law & the Arts* [online databáze], 2006, roč. 29, č. 3, s. 278 [cit. 30. října 2022]. Dostupné z: databáze ResearchGate).

³⁹ TELEČ, TUMA: *Autorský zákon...*, s. 382, m. č. 3.

⁴⁰ MYŠKA: *Výjimky a omezení...*, s. 66.

⁴¹ Do znění RBÚ zakotven na základě její revize ve Stockholmu ze dne 14. července 1967.

například i v TRIPS v čl. 13 a promítnutý rovněž do AutZ v § 29. Tento test lze označit za tzv. test poměrnosti cíle a prostředku⁴², jinak známý též jako tzv. test proporcionality.

Mezi popisované výjimky a omezení autorského práva zákon řadí za první tzv. volná užití, tj. užití díla pro osobní potřebu člověka, které se tak nutně musí odehrávat čistě v jeho osobní sféře bez vnějšího dopadu⁴³ – došlo by tedy již k porušení práv autora, pokud by např. původně pro osobní účely stažená hudební nahrávka byla následně zveřejněna na webovém rozhraní. V této souvislosti a ve vztahu k obligatorním podmínkám pro volná užití je důležité upozornit na judikaturu SDEU, který mezi podmínky volného užití zařadil legální zdroj pořízené rozmnoženiny.⁴⁴ I pro každá volná užití samozřejmě platí generální klauzule uvedená v § 29 AutZ (tříkrokový test), jejíž působnost je dána pro jakoukoliv výjimku či omezení autorského práva.

Za druhé mezi výjimky a omezení patří tzv. zákonné licence. Tyto na rozdíl od licencí smluvních reprezentují veřejné zájmy⁴⁵ a jedná se o zákonem dovozená užití autorského díla, na jejichž základě je uživatel oprávněn dílo užit přímo a bez dalšího. Zákon sem řadí například citaci, úřední a zpravodajskou licenci, knihovní licenci či například licenci pro fotografickou podobiznu.

Co se týče rozsahu možné úpravy výjimek a omezení na úrovni unijních států, je nutné odkázat na čl. 5 InfoSocS, který obsahuje jejich výčet, přičemž jednotlivé legislativní úpravy unijních států se ve vztahu k výčtu konkrétních výjimek a omezení liší v závislosti na míře a intenzitě provedené harmonizace.⁴⁶ SDEU zároveň jednoznačně stanovil, že rozsah výjimek a omezení vypočtený InfoSocS je striktně taxativní a unijní státy si v důsledku zamýšlené harmonizace a ostatně i právní jistoty nemohou ve vztahu k výjimkám počínat extenzivně a jakýmkoliv způsobem tak jejich výčet rozšiřovat.⁴⁷

Popisované výjimky a omezení obecně úzce souvisí s pojetím, koncepcí a nastavením autorského práva – je totiž palčivou otázkou, jak moc má být autorské právo uživatelům otevřeno a jak snadný přístup k dílům jim má umožnit. Toto téma je tak v odborných kruzích mnohdy

⁴² TELEČ, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 12.

⁴³ Byť jak upozorňuje Tůma, tato užití se za užití díla vůbec nepovažují. Patrně tím míní užití ve smyslu § 12 AutZ (TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 21).

⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. dubna 2014, *ACI Adam BV*, C-435/12, body 35-41 (v el. sb. rozh.).

⁴⁵ PRCHAL, Petr. In: SRSTKA: *Autorské právo...*, s. 125.

⁴⁶ V této souvislosti se Prchal vyjadřuje značně kriticky ke skutečnosti, že většina členských zemí se v rámci své vnitrostátní úpravy snažila InfoSocS podvolit co nejméně, což vyústilo v důsledek, že ve vztahu k úpravě výjimek a omezení přetrvávají na úrovni vnitrostátních úprav poměrně výrazné rozdíly (viz PRCHAL, Petr. In: SRSTKA: *Autorské právo...*, s. 129.). Tentýž autor v jiném díle však dodává, že i přes tyto rozdíly se určité druhy výjimek vyskytují historicky a pravidelně, zejména z důvodu jejich společenské naléhavosti. Jedná se například o výjimku pro citaci, zpravodajskou licenci, výjimku pro osobní užití aj. (PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016, s. 183). I přes časté zastoupení mnoha výjimek však de lege lata rozdíly na úrovni národních úprav nepůsobí souladně s čl. 118 SFEU (promítnutého taktéž do recitálů 6 a 7 InfoSocS), který explicitně vyžaduje co nejvíce harmonizovanou úpravu práv duševního vlastnictví unijních států.

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 29. července 2019, *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck*, C-516/17, bod 41 (v el. sb. rozh.). Blíže k němu viz POMAHÁČ, Richard. Soudní dvůr EU: Užití literárního díla ve zpravodajství. *Právní rozhledy* [online databáze], 2019, č. 19 [cit. 8. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

předmětem poměrně polarizovaných disputací, kdy jeden názorový proud zastává přístup k výjimkám a omezením restriktivní, tedy co nejmenší míru jejich zastoupení v právní úpravě, opačný proud naopak razí zakotvení co nejširší.⁴⁸ Tyto rozdíly v názorových proudech lze do značné míry vysvětlit odlišnými základy a cíli jednotlivých autorskoprávních tradic, kdy jedna z nich sleduje naturalistický přístup, zatímco druhá přístup spíše utilitární.⁴⁹ Tím, že je kladen důraz buď na ochranu práv autora, nebo na společenský prospěch získaný z určitého užití autorsky chráněného materiálu, představují filozofické základy každého proudu ve skutečnosti určující faktor při definování důvodů, rozsahu a formy konkrétního omezení autorského práva.⁵⁰

1.2.3 Dílčí shrnutí

Ve vztahu k subjektům autorského práva lze tedy shrnout, že jejich postavení je z hlediska reprezentovaných zájmů po dobu existence právního vztahu v poměru k autorskému dílu v zásadě rozdílné. Tato rozdílnost však neznamena zcela autonomní a oddělenou povahu jejich postavení, jelikož je v zájmu autorů i uživatelů, aby nastavená autorskoprávní ochrana byla co nejlépe vyvážená a aby tak reprezentovala jak zájem na zajištění neutuchající kulturní produkce a její ochrany, tak zároveň i zájem na snadném přístupu k dílům a jejich užívání. Přílišné lpění na zájmy jednoho či druhého subjektu není v rámci právní úpravy žádoucí z hlediska jakéhokoliv úhlu pohledu. Pokud by koncepce autorského práva například nadměrně zdůrazňovala majetkové zájmy autorů, prodlužovala dobu ochrany děl apod., bude to znamenat oslabování předpokladů pro další kulturní produkci⁵¹, což není ku prospěchu žádnému ze subjektů. Správné nalezení těžiště zvolené úpravy vzešlé z vyvažování zájmů je tak tedy zcela klíčové a lze říci, že jeho potřeba nás bude na poli autorského práva provázet neustále. Jedním z důvodů je i samotná povaha autorského práva, jehož vývoj a dynamika vybalancované těžiště úpravy kolidujících zájmů formují značně proměnlivě. Jako důkaz potvrzující toto pravidlo lze uvést kapitolu 2.1 této práce blíže popisující tzv. digitální revoluci na poli autorského práva související s nástupem internetové sítě, která otázku vyvažování zájmů učinila opět velice aktuální, přičemž jak je dále popsáno, právě nesprávně nastavené tehdejší těžiště úpravy (zejména v důsledku příliš silné role prostředních subjektů v rámci distribučního řetězce autorského díla) bylo i jednou z příčin nastalé krize autorského práva, které se tehdy vyznačovalo až příliš rigidní právní úpravou nereflektující technologický pokrok doby. Částečným východiskem z této krize byly právě dále analyzované veřejné licence.

⁴⁸ PRCHAL, Petr. In: SRSTKA: *Autorské právo...*, s. 127.

⁴⁹ GUIBALT, Lucie. *Copyright Limitations and Contracts. An Analysis of the Contractual Overridability of Limitations on Copyright*. Hague: Kluwer Law International, 2002, s. 87.

⁵⁰ Tamtéž, s. 88.

⁵¹ KOUKAL: *Autorské právo...*, s. 167.

2 Veřejné licence

Veřejné licence představují soukromoprávní smluvní závazek s modifikovaným kontraktačním procesem, díky kterému je možné autorovo dílo jinými osobami užít a dále tak zajistit jeho šíření. Existenciální význam jakékoliv licence, tedy i té veřejné, vychází z nepřevoditelnosti výlučných majetkových práv autora ve smyslu translativního zcizení. Jediný způsob, jak jiné osobě tedy udělit oprávnění k výkonu majetkových práv, a tedy zhodnotit autorem vynaložené investice do jeho jedinečného (případně původního) autorského díla, je poskytnout jí uživatelské oprávnění právě prostřednictvím licence.⁵² Popisovaná problematika je taktéž stěžejním předmětem analýzy v této práci a bude jí tak dále věnována výhradní pozornost. Tato však bude z důvodu zvolené koncepce zúžena z obecné oblasti licenčních závazků primárně do oblasti veřejných licencí.

Ve vztahu k veřejným licencím nelze hned na úvod opomenout skutečnost, že na poli české odborné veřejnosti není jejich pojetí jako smluvního závazku přijímáno zcela jednotně. Odkázat lze na Telce⁵³, který se přihlásil k jejich pojetí jako jednostranného souhlasu, jenž vylučuje protiprávnost užití díla. V opozici k tomuto stojí Myška⁵⁴ a Husovec⁵⁵, kteří toto pojetí odmítají zejména s odkazem na vysokou míru právního nebezpečí uživatele díla, který by stál v nejistotě, zda z pozice autora následně nedojde k jednostrannému odvolání uděleného souhlasu, což by záviselo na jeho vlastní libovůli. Z hlediska českého prostředí však platí, že se jedná o disputaci toliko akademickou, jelikož soudní instance se k této otázce dosud nevyjádřily. Oba názorové tábory předkládají argumenty nepochybně velmi relevantní a jejich bližší analýza se jednoznačně nabízí. Z důvodu zvolené koncepce práce na ni však bude toliko odkázáno⁵⁶ a pro další účely bude na veřejné licence pohlíženo jako na licenční smlouvu, tedy smluvní závazek, a to i z důvodu, že toto pojetí preferuje většina konkrétních typů veřejných licencí, které budou v závěru této práce i blíže analyzovány.⁵⁷

2.1 Okolnosti podmiňující vznik a rozvoj veřejných licencí

Pro veřejné licence v obecné rovině platí, že byly produktem své doby zrodu, neboť historická perspektiva jejich nástupu v kontextu vývoje autorského práva podmiňuje (prakticky

⁵² Společně s jednostranným svolením k užití díla prostřednictvím autorova souhlasu, který vychází z jeho privátní autonomie (bližší k tomuto viz TELEEC, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 168-169, m. č. 10 a s. 381, m. č. 2).

⁵³ TELEEC, Ivo. Souhlas, nebo licenční závazek? *Právní rozhledy* [online databáze], 2013, č. 13-14 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://beck-online.cz).

⁵⁴ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 127 an.

⁵⁵ HUSOVEC, Martin. Souhlas nebo licenční závazek? *Revue pro právo a technologie* [online], 2013, roč. 4, č. 8 [cit. 15. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5000>.

⁵⁶ Viz např. KUBEŠA, Tomáš. K pojetí veřejných licencí v NOZ. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online], 2015, roč. 23, č. 2 [cit. 15. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5318>.

⁵⁷ Srov. znění preambule licenčních podmínek CC licencí v jakékoliv jejich variantě.

výhradně) jejich existenci a legitimitu. Je tak přinejmenším vhodné vymezit konkrétní okolnosti jejich vzniku, a to zejména v reakci na postupně se objevující technologické výzvy, které značně determinují koncepci a směřování autorského práva. Proto je velice příléhavé tvrzení hovořící o tom, že autorské právo je *cum grano salis* z hlediska jeho podmíněnosti dítětem techniky.⁵⁸ Důvodem této myšlenky je reakční sepnutí s technologickým vývojem, kdy ne jeden významný objev na poli techniky pro autorské právo zpravidla znamenal nutný podnět k větší či menší míře reflexe zákonodárce.

Z hlediska evoluce autorského práva reagující vždy na určitý technologický pokrok lze hovořit o celkem čtyřech stěžejních etapách, které na sebe postupně navazovaly. První etapa již z dob dávno minulých byla důsledkem nově poznané možnosti fixace díla na jeho hmotný nosič, druhá se týkala rozvoje technologií, které souvisely s vysíláním (televize, rádio), třetí pak byla spjata s nástupem počítačové sítě a ta čtvrtá, ve které se v aktuální době nacházíme a která čím dál více nabírá na vzestupu, se týká umělé inteligence, tedy revoluční produkce pocházející od nehumánních tvůrců.⁵⁹

Nejen ve vztahu k vývoji veřejných licencí se však domnívám, že aktuálnímu směřování právní úpravy byl nejvíce podmiňující právě nástup etapy třetí, často označované jako tzv. digitální revoluce, jež se nesla v postupném formování celosvětové počítačové sítě známé jako internet a představovala dosud největší výzvu k zamyšlení se nad funkcí, účelem a rolí autorského práva ve společnosti.⁶⁰ Z hlediska časového a místního kontextu jsou pro popisované okolnosti, jež nástup veřejných licencí podmiňují, určující především 80. a 90. léta minulého století v prostředí USA, kde prvotní myšlenky, na nichž jsou veřejné licence založeny, vznikly a postupem času se dále přesouvaly i do prostředí práva kontinentálního.⁶¹

Příchod internetu do sféry autorského práva vnesl velice zásadní změny, přičemž jak bude nastíněno dále, dílčím a velmi zásadním důsledkem bylo i to, že se autorské právo ocitlo na jakési křižovatce ohledně dalšího ubírání v následujících dekadách. A právě dále popisované veřejné licence, které v posledních několika letech do systému autorského práva zapouští čím dál více své kořeny, lze považovat za vzniklý produkt a zvolený směr vycházející z této křižovatky. Taktéž se jejich prostřednictvím jednalo o jistý impuls k úpravě dosavadní koncepce globálního a značně rigidního užívání děl, kdy zatímco pro angloamerické právní řády tento impuls znamenal změnu

⁵⁸ „Copyright was technology's child from the start.“ – viz GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: from Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 21.

⁵⁹ MYŠKA: *Výjimky a omezení...*, s. 48.

⁶⁰ MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 21.

⁶¹ V souvislosti s reakcí kontinentálního práva na technologický pokrok (zejm. tedy vznik internetu) lze odkázat na InfoSocS, která v pátém recitálu uvádí nutnost přizpůsobení právní úpravy na technologický rozvoj a nové způsoby využívání děl.

zcela nepochybnou a poměrně promptní, v kontinentálním právu byl nástup veřejných licencí mnohem více pozvolný.

Nástupem digitální revoluce došlo opětovně k otevření tématu správného vybalancování těžišť zájmů jednotlivých subjektů (ostatně jako v případě jakéhokoliv jiného významného technologického vynálezu), což bylo téma v tehdejší době pravděpodobně nejvíce ožehavé, a proto je jistě vhodné tomu věnovat bližší pozornost. Nutnost adekvátního vyvážení zájmů byla především výsledkem toho, že vlivem nastolené digitální revoluce došlo k určitému pnutí v postavení subjektů autorského práva, respektive k jistým pohybům v tom, který ze subjektů hraje v procesu tvorby, reprodukce a užívání díla ústřední roli. Nástup internetové sítě se významně dotkl zejména subjektů nazývaných díky svému postavení jako tzv. prostředníci. V konkrétní rovině šlo zejména o nahrávací studia, výrobce záznamů a různé distributory děl.

Při pohledu do období před vznikem internetové sítě hráli právě tyto prostředníci v celém procesu vzniku a distribuce díla vedoucí úlohu a namísto autora, který by dle doktrinálního vymezení měl být hlavním zájmem úpravy, to byli naopak spíše oni. Na první pohled by se to nemuselo zdát nikterak paradoxní, je totiž nutné vzít na zřetel okolnost, že samotný autor mnohdy nedisponuje dostatečnými finančními prostředky a ani know-how, jak do výsledku své kreativní produkce dále investovat, usilovat o jeho distribuci a následně o další ekonomické zužitkování. Z tohoto důvodu se autoři za tímto účelem často obrazejí právě na distributory. Proto se tak s jistou dávkou nadsázky v dřívějších dobách, nicméně do jisté míry to platí i dnes, o autorském právu hovořilo jako o právu vydavatelském.⁶² Umocněno to bylo navíc o to více, že samotní distributoři měli často přímý vliv i na samotný výsledek kreativní produkce autora, zejména proto, že to byli právě oni, kdo rozhodoval o tom, jak má výsledné dílo vypadat, a to v závislosti na jeho potenciální rentabilitě.⁶³

Ekonomický význam těchto subjektů se tehdy jevil jako nezpochybnitelný, nicméně při bližším analyzujícím pohledu je třeba současně přiznat, že před příchodem digitální revoluce byl jejich vliv na podobu právní úpravy v důsledku silné lobbistické snahy (zejm. úsilí o co nejdější trvání ochrany majetkových práv autorů) až příliš intenzivní. Výsledkem tak byla rigidita autorského práva nesoucí se v duchu přílišného lpění na zachování tehdejšího statu quo, kde tyto prostředníci měli díky své distribuci možnost kontrolovat většinu trhu, což tak tedy především znamenalo i nepřilíš vhodně vyvážené zájmy subjektů tendující převážně v neprospěch uživatelů děl. Tito se tak ocitli pod faktickou nadvládou distributorů, kteří plně kontrolovali prodávané rozmnoženiny

⁶² POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, s. 312. V této souvislosti se však sluší uvést, že minimálně evropský zákonodárce tuto kritickou poznámku částečně sám právně aprobuje – srov. znění recitálu č. 10 InfoSocS, kde jsou zájmy autorů a výrobců záznamů stavěny z hlediska jejich důležitosti minimálně rovnocenně.

⁶³ Tamtéž, s. 313.

jednak skrze oprávnění rozhodovat o tom, co budou jednotliví autoři tvořit (ve vztahu k výše uvedené rentabilitě) a jednak i díky kontrole nad rozsahem a ceně distribuovaných děl.

2.1.1 Změna poměrů s nástupem digitální revoluce

Stěžejní vlastností nehmotných statků zajišťující jejich hospodářský význam je potenciální ubikvita, přičemž vznik internetu její význam ještě více umocnil a logicky tak zapříčinil významné změny v chápání a pojetí autorského práva, zejména s ohledem na to, že se internet stal stěžejní platformou pro užívání a reprodukci autorských děl.

Při bližším pohledu na charakteristiku internetu jakožto digitální sítě se nabízí hned několik hlavních výhod, na něž lze pohlížet jako na jistá legitimizační kritéria, která zároveň i představují hlavní odlišnosti od dosavadního systému (v odborné literatuře často nazývaného jako doba analogová stojící v protikladu právě k době digitální). Samuelsonová⁶⁴ tyto výhody vymezila jako (1) jednoduchost, s jakou lze díla v jejich digitální podobě rozmnožovat⁶⁵, (2) jednoduchost, s jakou je lze upravovat, modifikovat či dále přenášet, (4) rovnocennost⁶⁶ a kompaktnost⁶⁷ děl v digitální podobě a konečně (5) schopnost vytvářet nové metody prohledávání digitálního prostoru a propojování děl. Tyto jednotlivé výhody zároveň vnesly mezi jednotlivé autory a vykonavatele jejich majetkových práv notnou dávku nejistoty, jelikož z výše uvedeného výčtu plyne, že se díla mimo jiné stala mnohem snadněji kopírovatelná, což s sebou tak neslo zvýšený zájem těchto subjektů na kontrole děl a užitých rozmnoženin.⁶⁸

Jak již bylo zmíněno, pro digitální revoluci bylo charakteristické nastalé odlišné postavení prostředníků, kteří s příchodem internetu pozbyli na intenzitě svého významu v rámci distribučního řetězce. Důvod úpadku jejich role lze spatřovat v tom, že s příchodem digitální revoluce byli lidé schopni kreativní produkci na nově vzniklých digitálních platformách nejen

⁶⁴ SAMUELSON, Pamela. Digital Media and the Changing Face of Intellectual Property Law. *Rutgers Computer and Technology Law Journal* [online]. 1990, roč. 16, č. 2, s. 324 [cit. 24. října 2022]. Dostupné z: <https://lawcat.berkeley.edu/record/1113802>.

⁶⁵ Zejména v porovnání s dobami dřívějšími, kdy např. ve vztahu ke knihám byl jediný způsob jejich reprodukce tiskařský stroj, případně vlastní ruční rozmnožování, což byl proces nákladný buď finančně anebo časově (MYŠKA: *Věřejné licence*, s. 22).

⁶⁶ Tím je myšleno to, že obecným charakteristickým rysem autorského práva je rozlišování mezi různými druhy děl (díla výtvarná, hudební, slovesná, fotografická aj.), což s sebou může nést i odlišné režimy s jejich zacházením, konzumováním apod. Díky přenosu děl na internet však došlo k tomu, že všechna tato díla lze zobrazit v jednotné digitální podobě, čímž se tak v důsledku jejich rovnocennosti stírá potřeba další kategorizace, která se zároveň stává i mnohem obtížnější.

⁶⁷ Kompaktností Samuelsonová míní, že velké množství dat, kde může být uložen nespočet autorských děl, lze poměrně snadno uchovat s nízkými nároky na kapacitní požadavky. V kontextu dnešní doby tím můžeme rozumět různá cloudová úložiště, kde může mít autor snadno a přehledně uloženy tisíce svých vlastních děl. Na druhou stranu negativním důsledkem kompaktnosti je, že tato vlastnost digitálních děl může stěžovat možnost nahlédnutí do jejich obsahu v jednom okamžiku, a to z důvodu, že celek může být pro svého uživatele vzhledem k jeho elektronické podobě prakticky neviditelný (na rozdíl např. od výtisku knižního díla). Autorka tím patrně myslí to, že k zobrazení některých děl v digitální podobě jejich uživatel mnohdy potřebuje speciální software, který to umožní (třeba jde-li o nějaké architektonické skici apod.).

⁶⁸ SAMUELSON: *Digital Media...*, s. 325.

přímo tvořit, ale dokonce ji zde i čerpat a dále šířit, a to právě bez nutnosti prostředních subjektů, jenž jinak do té doby hrály v distribuci děl nezastupitelnou roli.⁶⁹ Tyto subjekty se však i v důsledku své dlouhodobě zažitě lobbistické činnosti s touto změnou nehodlaly smířit a za účelem znovuoobnovení kontroly nad jednotlivými rozmnoženinami se uchýlily k jednotlivým krokům, které se linuly ve dvou paralelních cestách se společným cílem.⁷⁰ První cesta šla směrem instrumentů právních, kde usilovaly o prodloužení doby ochrany děl společně s omezování jednotlivých výjimek z autorského práva. Druhá cesta byla cestou spíše technologickou, kdy se snažily kontrolu děl zajistit prostřednictvím DRM prostředků, které spočívaly v určitém omezení v nakládání s nosičem díla.⁷¹ Reakčním prostředkem byla taktéž velice intenzivní a mnohdy až radikální odpověď na jakékoliv porušení autorských práv, kdy distributoři prostřednictvím podávaných žalob⁷² usilovali o náhradu škody často až v horentních částkách.⁷³

Tento přístup distributorů někteří odborníci trefně označují jako jejich ryzí chamtivost za účelem lepších vyhlídek na stále globalizovanějším mezinárodním trhu.⁷⁴ Nutno však uvést, že chamtivost, avšak v jiném pojetí, byla s příchodem digitální revoluce vlastní i uživatelům, kteří nejen na sítích projevovali vzrůstající dravost při pořizování a sdílení neautorizovaných kopií děl (zejm. hudby a filmů).⁷⁵

2.1.2 Vnitřní krize autorského práva

V důsledku výše uvedené a stručně popsané digitální revoluce na poli autorského práva znamenající značné změny v postavení subjektů, a i v souvislosti s disproporcionálním vymezením jejich zájmů, bylo autorské právo uvrženo do vnitřní krize.⁷⁶ Tato krize přitom byla více či méně zastoupena u všech významných subjektů a jejich nespokojeností tak byla podmíněna. Z hlediska autorů lze hovořit o odklonu od jim původně věnovaného primárního zájmu k zájmům hrajícím ve prospěch převážně distributorů, čímž tak došlo ke zjevnému nabourání již zaběhlého paradigmatu celého systému autorského práva. U distributorů šlo zejména o nespokojenost s masivním rozvojem technologií znamenající úpadek ve významu jejich role v dosavadním

⁶⁹ MYŠKA: *Věřejné licence*, s. 61.

⁷⁰ Tamtéž, s. 28-29.

⁷¹ K bližší charakteristice DRM prostředků viz POLČÁK: *Internet...*, s. 318 an. nebo taktéž SEDLÁČKOVÁ, Iveta. Kompatibilita svobodných licencí. *Revne pro právo a technologie* [online], 2012, roč. 3, č. 5, s. 129 [cit. 9. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4128>. Zde Sedláčková DRM prostředky hodnotí značně kriticky, jelikož dle ní kvůli omezením v nakládání s nosičem fakticky omezují výhody technologického pokroku a tím tak vrací autorské právo zpět v čase.

⁷² Jako příklad lze uvést případ z americké judikatury známý jako tzv. případ Betamax (Rozsudek Nejvyššího soudu USA ze dne 17. 1. 1984, sp. zn. 81-1687).

⁷³ MYŠKA: *Věřejné licence*, s. 38.

⁷⁴ GINSBURG: *How Copyright Got...*

⁷⁵ Lessig k tomuto uvádí: „*The appeal of file-sharing music was the crack cocaine of the Internet's growth.*“ (LESSIG: *Free Culture...*, s. 122).

⁷⁶ Část odborné veřejnosti hovořila přímo o způsobené špatné pověsti autorského práva a dokonce o vzniklé krizi jeho legitimacy (GINSBURG: *How Copyright Got...*).

distribučním řetězci. Uživatelé děl pak namítali příliš rigidní právní úpravu, jež nereflektovala jejich novou roli v digitálním světě, který jim najednou umožnil zcela novou možnost přístupu k tvorbě a čerpání děl.

Ačkoliv se tedy na vzniklé krizi autorského práva podílelo vše výše uvedené, tak ve vztahu k myšlence otevřeného obsahu a následnému zrodu veřejných licencí byla dle mého názoru nejvíce relevantní zejména krize v postavení uživatelů. Pozornost tak bude věnována převážně jim a v dalším textu bude nastíněno, v čem spočívala souvislost mezi touto popisovanou krizí na jejich straně, a právě zrodem veřejných licencí.

Stěžejní premisou byla čerstvě nastupující globální digitalizace světa, jež přinesla zcela jiné nazírání na možnost autorské tvorby a jejího následného užívání. Internet poskytoval silný potenciál k tomu, aby se stal kolébkou kulturního kutilství a možnou platformou k mnohem živějšímu a tvůrčímu trhu pro budování a rozvoj kultury. Jak velmi přiléhavě uvedl Lessig, nejdůležitějším rysem digitální revoluce bylo to, že poprvé od časů Alexandrijské knihovny se stala reálnou představa vytvoření jednotného archivu veškeré vytvořené a dále šířené kulturní produkce.⁷⁷ Technologie tak díky internetové síti najednou umožňovaly zřídit archiv všech, či alespoň podstatné většiny, knih, filmů, písní apod.⁷⁸ Z tohoto uvedeného potenciálu tak pochopitelně uživatelská veřejnost hodlala vytěžit co nejvíce a nastolený trend chtěla přetavit ve svůj prospěch. Miliony lidí tak začaly svůj obsah umísťovat na internet. Velké oblíbenosti se těšily různé blogy, podcasty, studijní materiály a další. Uživatelé si je tak mohli přečíst, poslechnout, mohli se na ně podívat, či jinak s nimi volně nakládat. Problém však nastával v situaci, kdy uživatelé chtěli dílo dále jakkoliv jinak užít, neboť se za tímto účelem museli pokusit kontaktovat přímo autora, či jiného jeho vykonavatele majetkových práv, což bylo pro ně značně nepraktické. Na tom by samo o sobě nebylo nic špatného, pokud by to bylo v souladu s přesvědčením drtivé části autorů ohledně dalšího osudu jejich díla, avšak vůbec to nereflektovalo autory, miliony spisovatelů, bloggerů, hudebníků a jiných umělců, kteří by se naopak o svůj plod tvůrčí činnosti rádi podělili v mnohem větším měřítku a na úkor exkluzivity vlastního obsahu by raději preferovali myšlenku svobodné kultury.⁷⁹

S postupem času a s formováním internetu se objevil další zásadní problém, který byl taktéž katalyzátorem vzniklé krize autorského práva z hlediska postavení uživatelů. Tento problém představovala čím dál více vzrůstající tendence k omezování užívání děl v prostředí internetu zejména v důsledku silné lobby prostředních subjektů distribučního řetězce, hlavně mediálního

⁷⁷ LESSIG: *Free Culture...*, s. 50.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ BOYLE, James. *The Public Domain. Enclosing the Commons of the Mind*. New Haven: Yale University Press, 2008, s. 182.

průmyslu. Jeho tržby po zrodu internetu dlouhodobě klesaly a jak již mají tyto subjekty poněkud notoricky ve zvyku, obvykle z toho viní právě ty technologické společnosti, které na užívání děl na síti, či alespoň v souvislosti s tím, mají postavený svůj byznys. Výsledkem tak byla čím dál silnější regulace internetové konzumace děl, která „*potlačovala tvořivost, dusila inovaci a dávala dinosaurům (myšleno distributorům) právo veta nad budoucností*“.⁸⁰ Tehdejší realitu lze tedy shrnout tak, že ačkoliv veřejnost dychtěla po mnohem širším přístupu k dílům, tak z jejího hlediska naopak docházelo k promrhávání mimořádné příležitosti, kterou právě digitální technologie přinesly.⁸¹

Verejný zájem vyžadující akceptaci technologického pokroku doby byl tehdy ve společnosti jasně patrný, avšak nebylo ho možné reflektovat bez novelizace tehdy zastaralého a zkosnatělého systému autorského práva. Jak je známo, právo nemá být pouhým souborem pravidel, nýbrž musí být odrazem obecně akceptovaných potřeb společnosti v závislosti na konkrétní fázi vývoje a jeho výklad má zároveň odpovídat společností aprobovanému veřejnému zájmu (viz zmíněný sociální rozměr autorského práva).⁸² Mezi tehdejší společenskou realitou a právní úpravou autorského práva tedy existoval hluboký příkop, jenž byl tak hlavní příčinou krize autorského práva z hlediska uživatelů děl, což bylo zároveň hledisko pro vznik veřejných licencí nejvíce podmiňující.

2.1.3 Osobnosti stojící za vznikem veřejných licencí a jejich formující myšlenky

Mezi hlavní duchovní otce otevřeného obsahu jako projevu svobodné kultury, z čehož právě veřejné licence vzešly, patří především američtí právníci Richard Stallman a Lawrence Lessig. Chronologicky vzato, první s touto ideou přišel Stallman, který ji rozpracoval a demonstroval na počítačovém softwaru, kdy záměrem bylo vyvinutý software dále šířit jako tzv. free software (svobodný software).⁸³ Za tímto účelem Stallman roku 1985 založil Free Software Foundation, což byla organizace, která tuto tehdy revoluční myšlenku institucionálně zajišťovala a dále produkovala.⁸⁴ Jejím záměrem byla možnost poskytnout uživatelům užití počítačového softwaru prostřednictvím některé z veřejných licencí, a to tak, že uživatelé bude společně se softwarem poskytnut i jeho zdrojový kód, který ho následně umožní jakkoliv spouštět, studovat, měnit, zlepšovat a jako modifikovaný jej dokonce i následně šířit. Toto šíření je však možné pouze pod podmínkou, že i tento modifikovaný software bude dále šířen taktéž se svým zdrojovým kódem,

⁸⁰ Vlastní překlad (LESSIG: *Free Culture...*, s. 85).

⁸¹ Tamtéž.

⁸² BOYLE: *The Public Domain...*, s. 182.

⁸³ Nutno odlišovat od později vzniklého „open source software“, jenž zaštituje organizace Open Source Initiative. Open source software se svým obsahem a pojetím právě free software blíží, avšak nejedná se o synonyma. Přesto se však mnohdy pro jejich silnou podobnost používají pod společnou zkratkou „F/OSS“ (blíže viz CHELKOWSKI, Tadeusz a kol. *Free and Open Source Software organizations: A large-scale analysis of code, comments, and commits frequency*. Management in Networked and Digital Societies, Warszawa: Department at Kozminski University, 2021 [cit. 27. října 2022]. Dostupné z: databáze ResearchGate).

⁸⁴ MYŠKA: *Věřejné licence*, s. 66.

tedy za týchž podmínek, za kterých ho jeho výrobce původně získal. Tím tak bude zajištěna distribuční reciprocita a nedojde k odeprání svobod ostatním (jedná se o položený základ tzv. copyleftu). Tento svobodný software tak stál v protikladu k do té doby běžnému tzv. proprietárnímu softwaru, jehož šíření bylo zajišťováno standardní cestou na základě individuálně sjednané licenční smlouvy (tedy nikoliv formou veřejné licence).⁸⁵

Tato nastavená idea otevřeného obsahu ve svém prvopočátku ztělesněná právě počítačovým softwarem však postupně nabírala na své intenzitě a začala se šířit i do jiných oblastí lidské kreativní produkce.⁸⁶ Po Stallmanovi se následně stal ústřední postavou zmíněný Lawrence Lessig, který na myšlenky Stallmana navázal, nechal se jimi inspirovat a dal myšlenku svobodné kultury, která má v jeho očích představovat adekvátně nastavenou rovnováhu mezi přílišnou anarchií v přístupu k dílu na straně jedné a přehnanými regulacemi ubíjejícími lidskou tvořivost na straně druhé, další jasné obrysy.⁸⁷

Lessig hlavní stavební kameny veřejných licencí s bližším zaměřením na jejich typ CC vyjádřil ve svém díle *Free Culture*. Takto zvolený název je skutečně odrazem Lessigova přesvědčení, neboť tvrdil, že je-li s ohledem na svobodu vůle, svobodu projevu, svobodu trhu či třeba svobodu podnikání společnost skutečně svobodná, má být svobodná i kultura bez zatěžujících a nadměrných právních regulací.⁸⁸ Lessig shrnul tři možné režimy rozsahu ochrany autorských práv.⁸⁹ Prvním možným režimem je režim prosazující maximalizovanou podobu autorského práva v podobě označení „All rights reserved“, v překladu tedy „všechna práva vyhrazena“, což znamená ochranu autorských práv v plném rozsahu, která jde právě proti myšlenku otevřeného obsahu a je založena na striktní právní regulaci maximálně hájící zájmy vykonavatelů autorských práv bez výraznějšího zřetele k zájmům uživatelů. Druhým a diametrálně odlišným režimem je „No rights reserved“, který lze považovat za opačný extrém spočívající v tom, že oprávněné zájmy autora budou zohledněny toliko morálními zásadami, avšak nikoliv právními normami.⁹⁰

V počátcích zrodu internetu převažoval spíše druhý režim, kdy obsah bylo možné snadno kopírovat a sdílet s minimální možností kontroly, nicméně postupně se situace měnila ve prospěch „všechna práva vyhrazena“. Je zřejmé, že v moderní právní úpravě reflektující technologický pokrok doby by v čisté podobě neměl existovat ani jeden z těchto režimů (za menší zlo Lessig však

⁸⁵ Z hlediska jeho bližší charakteristiky se jedná o software, který je šířen bez zdrojového kódu, tedy bez možnosti jeho úpravy a s přísně limitovanými možnostmi ohledně užívání (STĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 10).

⁸⁶ HORÁK, Filip. Veřejné licence a kolektivní správa práv [online]. *Revue pro právo a technologii*, 2013, roč. 4, č. 8, s. 101 [cit. 2. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5016>.

⁸⁷ LESSIG. *Free Culture...*, s. 6.

⁸⁸ Tamtéž, s. 5.

⁸⁹ Tamtéž, s. 114 an.

⁹⁰ Lessig sdílení souborů v tomto režimu přirovnával k obyčejným „drbům“ (gossips) – viz LESSIG: *Free Culture...*, s. 77.

považuje režim „All rights reserved“) a svět by se naopak měl zaměřit na vytvoření třetího režimu, který bude někde uprostřed a oba zmíněné režimy bude vyvažovat za účelem nalezení vhodné a spravedlivé rovnováhy. Přesně toto byla koncepce, na kterou Lessig zaměřil svůj primární zájem, a proto později přišel s nejvýznamnějším typem veřejných licencí, licencemi CC, které byly právě ztělesněním třetího a uprostřed stojícího režimu, který lze v duchu předchozí terminologie označit za „Some rights reserved“, tedy „některá práva vyhrazena“. Šlo o způsob, jak respektovat autorská práva tvůrce, ale zároveň mu dát možnost nabídnout ve prospěch veřejnosti určitý svobodný obsah.⁹¹

Lessigův pohled na autorská práva poněkud jiným způsobem, než bylo do té doby běžné, nebyl přijímán zcela jednotně. Zejména obhájcí mediálního průmyslu ho dokonce považovali za extremistický, který ohrožuje autorskoprávní systém a upírá tvůrcům jejich ochranu. Mám za to, že pravda byla přesně opačná a tyto názory vycházely z nepochopení jeho záměru. Svými názory nikterak nešel proti smyslu, účelu či duchu autorského práva, naopak jím prosazovaný koncept měl právní úpravu doplnit a poskytnout autorům možnost volby ohledně osudu jimi vytvořeného díla a rozvázat jim tak ruce z područí tehdejší právní úpravy. Pokud autor hodlal své dílo maximálně chránit a poskytovat ho prostřednictvím individuálních licenčních smluv, stále tu pro něho fungoval dosavadní systém jeho práva plně hájící, zatímco pokud naproti tomu chtěl své dílo dát všanc uživatelské veřejnosti, avšak se stále zachovanými určitými a předem vymezenými omezeními ve prospěch alespoň minimální regulace, tuto možnost mu nově dávaly právě veřejné licence.

Závěrem této dílčí kapitoly stojí ještě za zmínku, že v porozumění myšlenek uvedených duchovních otců veřejných licencí lze spatřovat velice zásadní význam, a to nejen pro zdůvodnění legitimacy veřejných licencí, ale i pro otázku následného výkladu. Jako příklad je možné uvést otázku, zdali by šlo uvažovat o veřejné licenci v pravém slova smyslu, která by byla v licenční smlouvě stranami sjednána jako úplatná. K odpovědi nám totiž nepomůže nic jiného, než právě historický kontext veřejných licencí (k odpovědi na tuto nastolenou otázku viz kapitola 2.2.2 in fine).

2.2 Veřejné licence z pohledu českého práva

Patrně nejlepší způsob, jak z pohledu českého práva uchopit vymezení veřejné licence, je porovnat ji s licenci standardní, tedy individuálně sjednanou, a dále vycházet z analýzy jejího smyslu a účelu. Toto vymezení lze provést nejlépe prostřednictvím níže uvedených definičních prvků, které veřejnou licenci ve svém souhrnu utvářejí a musí být zastoupeny v případě jakékoliv její

⁹¹ Tamtéž, s. 114.

podoby. Při tomto procesu si však lze těžko vystačit pouze s textem českého autorského zákona, který s veřejnými licencemi sice počítá, nicméně dále je nedefinuje.

Ve vztahu ke genezi a právnímu zakotvení veřejných licencí do českého právního řádu platí, že o nich nelze hovořit jako o typickém a již zaběhnutém právním instrumentu s dlouhou tradicí. Český zákonodárce k explicitnímu zakotvení do AutZ přistoupil až v roce 2006 na základě jeho novelizace⁹², což bylo v době, kdy jinde ve světě (zejména v zemích s tradicí common law) byly veřejné licence již poměrně běžnými. Nelze však říci, že by do té doby nebylo právně možné veřejnou licenci vůbec sjednat. Dle teleologického výkladu právní nauky šlo totiž téhož cíle dosáhnout prostřednictvím veřejné nabídky sjednání autorskoprávní licence.⁹³ Nicméně i přes toto výkladové dovození pro veřejné licence existovalo velké množství otázek a nejasností⁹⁴, které bohužel nedokázala zcela odstranit ani uvedená novelizace z roku 2006. Panující a nejvíce zastoupené nejasnosti odstranila až současná podoba úpravy veřejných licencí, kterou nalezneme v § 2373 ObčZ, kam byla z AutZ společně s kompletní úpravou licenční smlouvy v souvislosti s rekodifikací soukromého práva přesunuta a taktéž právě v rozsahu výkladových problémů doplněna.

Jak bude uvedeno v kapitole 3, v současné době existuje několik druhů a variant veřejných licencí, které se od sebe v různě intenzivní míře odlišují, přičemž hlavním kritériem těchto odlišností je poskytnutý rozsah licencovaných oprávnění ze strany poskytovatele licence v závislosti na znění licenčních podmínek.

2.2.1 Veřejnost licence a modifikovaný kontraktační proces stran

Jak již plyne ze samotné terminologie, stěžejním a všeobecně platným prvkem je veřejnost takových licencí, která je zároveň i hlavním distinktivním prvkem oproti standardním licenčním smlouvám, kde zpravidla dochází k individuálnímu sjednávání obsahu smlouvy v rámci běžného kontraktačního procesu (*terms individually negotiated*). V případě veřejných licencí (*terms not individually negotiated*) však jde o to, že dílo je nabídnuto předem neurčitému okruhu osob bez osobního kontaktu kontraktačních stran (často v prostředí internetu) společně s licenčními podmínkami (případně odkazem na ně). Prostřednictvím licenčních podmínek autor, potažmo vykonavatel jeho práv, v různě restriktivní míře určuje další možnosti nakládání s takovým dílem a vymezuje tak rozsah a způsob jeho dalšího užití. Dochází tedy k tomu, že autor díla dává bezúplatně ve prospěch

⁹² Zákonem č. 216/2006 Sb. s účinností od 22. 5. 2006.

⁹³ TELEČ, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 580, m. č. 29.

⁹⁴ Ohledně dnes již překonaných výkladových problémů viz MYŠKA, Matěj. Vybrané aspekty licenční smlouvy v novém občanském zákoníku [online]. *Revue pro právo a technologie*, 2012, roč. 3, č. 5 [cit. 4. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4114>.

veřejnosti určitá svá práva, zatímco jiná práva si i nadále vyhrazuje – viz koncept „některá práva vyhrazena“.

Na veřejnou licenci tak lze v souhrnu pohlížet jako na jakoukoliv jinou licenci, avšak s odlišným a specifickým kontrakčním procesem, který ji od jiných licencí odlišuje. Obecné ustanovení o nabídce k uzavření smlouvy v § 1731 ObčZ zde uplatnění nenachází, jelikož návrh na uzavření smlouvy nesměruje ke konkrétní osobě, vůči níž je nabídka činěna (jako je to právě u běžné licenční smlouvy), nýbrž poskytovatel licence svůj návrh na uzavření licenční smlouvy činí ve vztahu k neurčitému okruhu osob. Z tohoto tedy plyne, že se v případě nabídky na uzavření veřejné licence jedná o veřejnou nabídku podle § 1780 ObčZ. Explicitní zákonná úprava veřejné licence v § 2373 ObčZ tak představuje pouhý legální základ a uznání zákonodárce, že návrh na uzavření licenční smlouvy lze činit i vůči neurčitému okruhu subjektů a ve svém důsledku to znamená delegující normu odkazující právě na úpravu veřejné nabídky, v jejíž režimu se poté kontrakční proces odehrává (byť s jistými výhradami, kde obecná úprava veřejné nabídky ustupuje úpravě speciální v § 2373 ObčZ).

Na tuto veřejnou nabídku je poté třeba klást kromě požadavku na obecné náležitosti právního jednání a náležitosti jakékoliv jiné nabídky (vůle navrhovatele být smlouvou vázán pro případ přijetí a zároveň formulace nabídky způsobem, aby smlouva mohla být uzavřena jednoduchým a nepodmíněným přijetím) taktéž požadavky ohledně náležitostí licenční smlouvy, v tomto případě tedy dostatečně vymezený předmět smlouvy (autorské dílo, k němuž se veřejná licence váže a rozsah jeho možného užití⁹⁵) a dále ujednání o úplatnosti licence (k tomu viz kapitola 2.2.2).⁹⁶ Nabyvatelem licence se poté stane kdokoliv, kdo dílo užije v souladu s licenčními podmínkami, přičemž akceptace nabyvatele se běžně děje formou konkludentního souhlasu, a to tak, že se nabyvatel, nejčastěji v prostředí digitálních sítí, zachová ve shodě s učiněnou nabídkou, čímž tak zároveň dojde k dovršení procesu kontraktace a smlouva tím nabyde své perfekce. Z toho tak vyplývá, že se zde nevyžaduje následné dojití akceptace navrhovatelí, což tak představuje speciální úpravu oproti obecné úpravě veřejné nabídky (srov. § 1782 ObčZ).

Vzhledem k tomu, že je veřejná licence nabídnuta neurčitému a předem neomezenému okruhu osob, je zřejmé, že taková licence je pojmově nevýhradní. Opačný závěr hovořící o výhradní veřejné licenci by popíral její smysl a jednalo by se o *contradictio in adjecto*. Z důvodu nemožnosti existence výhradní veřejné licence taktéž v jejím případě odpadá potenciální požadavek písemné formy smlouvy jinak vyplývající z § 2358 odst. 2 písm. a) ObčZ. Samotná okolnost, že bylo dílo zpřístupněno pod některou z veřejných licencí však neznamená, že by k těmto dílu

⁹⁵ Není-li rozsah sjednán, dovozuje se z účelu smlouvy dle § 2376 odst. 3 ObčZ.

⁹⁶ TELEČ, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 580, m. č. 30.

nemohla být následně uzavřena licence výhradní (na trvání veřejné licence by to přitom nemělo vliv).⁹⁷ Takový postup by však pro pozdějšího nabyvatele výhradní licence nedával příliš smysl, ledaže by mu individuálně sjednaná licence přinášela oprávnění ke způsobům užití, které jinak veřejná licence dle svých licenčních podmínek zapovídá (např. nabyvatel výhradní licence bude oprávněn dílo zpracovat a dále komerčně šířit, zatímco veřejná licence k těmto dílu toto v konkrétním případě neumožňuje).

2.2.2 Bezúplatnost veřejné licence

Občanský zákoník v § 2366 stanoví obecné pravidlo ohledně sjednání licenční odměny v jakékoliv licenční smlouvě týkající se duševního vlastnictví. V této souvislosti je zapotřebí striktně rozlišovat mezi ujednáním o licenční odměně v licenční smlouvě a sjednáním licenční odměny v licenční smlouvě. Zatímco ujednání o licenční odměně je podstatnou náležitostí jakékoliv licenční smlouvy pod sankcí její neplatnosti⁹⁸, sjednání licenční odměny již za tuto podstatnou náležitost dle dikce zákona rozhodně označit nelze.⁹⁹ To tedy znamená, že lze uzavřít platnou licenční smlouvu i tehdy, pokud si strany ujednají její bezúplatnost, stejně tak jako tehdy, pokud ze vzájemného jednání stran vyplývá zřejmá (byť nevýslovná) vůle uzavřít smlouvu úplatnou, ačkoliv konkrétní výše úplaty sjednána nebyla (úplata pak bude ve výši obvyklé).¹⁰⁰

Ve vztahu k veřejné licenci předně platí, že se jedná o pojmově bezúplatnou smlouvu. Běžná praxe tedy je taková, že tato bezúplatnost je ve smlouvě (nejčastěji v licenčních podmínkách) přímo uvedena, tak jako to je například u licencí CC 4.0. Vyskytne-li se však přesto veřejná licence bez takového výslovného znění (typicky např. softwarové licence GNU GPL), je mnohdy z okolností možné bezúplatnost dovodit výkladem zřejmé vůle smluvních stran, kde tato vůle může být seznatelná tím, že budou jinak naplněny veškeré ostatní pojmové prvky veřejné licence, taktéž bude licence za veřejnou označena a její bezúplatnost tak bude plynout z její samotné podstaty a, jak uvádí Myška, z normativního chtění stran.¹⁰¹

Od pojmově bezúplatné veřejné licence je důležité odlišovat prostou licenci (ve smyslu licence, která nemá charakter veřejné licence) poskytnutou taktéž v režimu § 2373 ObčZ, tedy směřovanou vůči neurčitému okruhu osob, avšak s výslovně ujednanou úplatou. Význam tohoto odlišování spočívá v tom, že na takovou prostou licenci je zapotřebí pohlížet jako na licenční smlouvu s neurčitým okruhem adresátů, které však nelze přiznat označení veřejná licence v pravém

⁹⁷ Tento závěr plyne z § 2360 odst. 2 in fine ObčZ.

⁹⁸ Aby se však jednalo o neplatnost (zde relativní), muselo by jít o případ, kdy smluvní strany ani nepomyslely na to, zda má poskytovatel licence dostat nějakou majetkovou hodnotu jako protiplnění, což bude případ spíše ojedinělý – viz VÝTISK, Michal. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022, § 2366, m. č. 3. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://beck-online.cz).

⁹⁹ Tamtéž, m. č. 4.

¹⁰⁰ § 2366 odst. 1 písm. a) ObčZ.

¹⁰¹ MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 106.

slova smyslu, a to právě z důvodu její úplatnosti, jež si jinak u veřejné licence představit nelze. Z tohoto tedy vyplývá závěr, že aplikační rozsah § 2373 ObčZ se netýká výhradně veřejných licencí, nýbrž jej zákonodárce přiznává i jiným licencím, které taktéž směřují vůči neurčitému okruhu adresátů, avšak s návrhem na úplatnou smlouvu.

Důvod, proč je třeba na prvku bezúplatnosti v případě veřejné licence v pravém slova smyslu bezvýhradně trvat, je zřejmý a vyplývá právě ze smyslu a účelu jejího vzniku (k tomuto srov. kapitolu 2.2 a zejména pak 2.2.3). Veřejná licence je totiž realizací myšlenky otevřeného obsahu autorského práva a z hlediska jejího objektivně i subjektivně historického výkladu (srov. zejm. Lessigovy myšlenky v kapitole 2.2.3) je jasné, že pokud se autor rozhodne k šíření díla pod veřejnou licenci, má tak činit výhradně bez nároku na odměnu. Jinými slovy, přiznat veřejné licenci možnost úplaty by bylo v přímém rozporu s jejím historickým účelem.

2.2.3 Způsob užití licencovaného díla

Ve vztahu ke způsobu užití díla poskytnutého pod veřejnou licenci jsou určující licenční podmínky, které mají pro celou licenční smlouvu zcela zásadní význam, neboť je v nich obsažen prakticky kompletní obsah smlouvy včetně vymezení konkrétních oprávnění. ObčZ v § 2373 odst. 1 věta druhá ohledně licenčních podmínek uvádí, že pro jejich řádnou inkorporaci do textu smlouvy se vyžaduje buď jejich známost, nebo veřejná dostupnost. Licenční podmínky tedy mohou mít charakter přímého ujednání, kdy budou tvořit přímo vlastní text smlouvy a o jejich známosti tak nebude pochyb anebo naopak nepřímého ujednání, kdy na zpravidla standardizovanou a předpřipravenou podobu bude ve smlouvě odkázáno (což je v praxi jednoznačně častější). Tato druhá možnost přitom bude znamenat, že licenční podmínky budou mít charakter obchodních podmínek dle § 1751 ObčZ¹⁰², avšak s výhradou, že § 2373 odst. 1 ObčZ uvádí speciální úpravu ohledně jejich inkorporace. Postačuje zde totiž jejich pouhá veřejná dostupnost bez nutnosti prokazatelného seznámení se s nimi. V praktické rovině se v prostředí internetu obvykle jedná o hypertextový odkaz, který kontrahenta odkáže na plný text jejich znění, což pro naplnění požadavku veřejné dostupnosti, a tedy řádné inkorporace, plně postačuje.

Ohledně dalších možností užití díla pod jakoukoliv z veřejných licencí zásadně platí, že nabyvatel licence může dílo i nadále šířit, a to způsobem, který by byl jinak kryt majetkovými právy autora a ad hoc by podléhal jeho souhlasu – může ho tedy vystavovat, veřejně provozovat, rozšiřovat, umisťovat na webové stránky či jinak ho sdělovat veřejnosti. Jedná se o esenciální prvek všech veřejných licencí, jenž vyplývá právě z jejich historické podstaty a plně koresponduje s vůlí svého autora, který upřednostňuje kulturní obohacení veřejnosti a vnesení díla do obecného fondu

¹⁰² Nikoliv však možnost první, protože jsou-li obchodní podmínky přímým ujednáním ve smlouvě, charakter obchodních podmínek fakticky postrádají, neboť se jedná o vlastní text smlouvy.

před hospodářským zhodnocením díla (avšak nemalý majetkový prospěch na straně autora přesto nepochybně nastat může, není však v tomto případě primární). Je přitom zřejmé, že maximalizace tohoto záměru autora se děje právě prostřednictvím co nejvíce masového šíření díla.

Zájem na masovém šíření díla však nutně nemusí znamenat, že autor bude mít taktéž zájem na tom, aby dílo bylo šířeno všemi možnými způsoby, včetně třeba jeho zpracování, komerčního užívání apod. Přesně tohoto omezení způsobů šíření může autor dosáhnout konkrétními výhradami vymíněnými v licenčních podmínkách. V závislosti na četnosti těchto výhrad poté existuje několik typů veřejných licencí od těch nejvíce liberálních až po značně restriktivní. Jako modelový příklad lze uvést veřejné licence typu CC 4.0 a následné varianty, které se právě dle četnosti výhrad odlišují. Pokud je tedy například poskytnuta veřejná licence CC BY 4.0, jedná se o nejvíce liberální licenci a její nabyvatel je tak oprávněn s dílem jakkoliv nakládat, včetně zásahu do díla a jeho zpracování, komerčního využití a dalšího šíření. Omezen je pouze v jediném směru, a to v nutnosti uvést autora původně licencovaného díla, kde toto omezení platí pro jakoukoliv licenci CC, jelikož vychází z osobnostních práv autora. Naproti tomu veřejná licence CC BY-NC-ND 4.0 je nejvíce restriktivní a autor si jejím prostřednictvím vymínil, že nabyvatel není oprávněn dílo šířit komerčně, nesmí do něho jakkoliv zasahovat a fakticky ho tak může pouze bezúplatně dále sdílet (samozřejmě se zachovaným označením autora).¹⁰³

Kromě obecně platné premisy všech veřejných licencí týkající se dalšího šíření je zde dále typická taktéž skutečnost, že platnost licence po uzavření smlouvy platí v zásadě neomezeně dlouhou dobu, respektive do doby, než se dílo stane volným, a to uplynutím doby trvání majetkových práv (z důvodu tohoto uplynutí majetkových práv pak už pochopitelně veřejnou licenci sjednat nelze a tato dále nemůže ani trvat). Tedy dostane-li se jednou dílo pod veřejnou licenci do veřejného oběhu, takovou licenci nelze již odvolat. Důvodem ukončení účinků smlouvy však může být situace, kdy by si nabyvatel licence počínal v rozporu s licenčními podmínkami, což by znamenalo aktivaci rozvazovací podmínky a dále tedy pak i užívání díla bez právního důvodu ve smyslu bezdůvodného obohacení.¹⁰⁴ Některé veřejné licence (např. CC¹⁰⁵) však přesto umožňují, aby následně došlo k opětovnému automatickému obnovení účinků smlouvy, a to prostřednictvím jednání nabyvatele licence, který své rozporné jednání s licenčními podmínkami sám napraví ve lhůtě 30 dnů od jejich porušení. Pokud tedy k takovému rozpornému jednání u těchto veřejných licencí skutečně dojde, naplní se rozvazovací podmínka, avšak s následnou možností obnovení účinků smlouvy v původním rozsahu.

¹⁰³ K bližšímu pojednání o licencích CC včetně vysvětlení jednotlivých variant viz kapitola 3.1.

¹⁰⁴ MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 115.

¹⁰⁵ Viz čl. 6 písm. b) licenčních podmínek jakékoliv varianty licence CC.

2.2.4 Veřejná licence jako adhezní smlouva?

S ohledem na další z toho plynoucí zákonné důsledky je mimořádně praktické vypořádat se s tím, zda sjednání licenční smlouvy, jejímž výsledkem je právě vznik veřejné licence, má charakter adhezní smlouvy. U této otázky se na první pohled nabízí kladná odpověď, a to s ohledem na typický odkaz na standardizované licenční podmínky, prostřednictvím kterých dochází k určení obsahu smlouvy poskytovatelem licence, zatímco nabyvatel je z možnosti vyjednávání fakticky vyloučen. Úpravu adhezních smluv nalzáme v ObčZ v § 1798, kde je chráněna slabší strana, kterou je dle zákonné textace právě ta, která neměla možnost obsah smlouvy ovlivnit – zde by to tedy byl nabyvatel licence. Přiznat tomuto status slabší strany je však dle mého názoru velmi problematické, neboť veřejná licence je poskytována vždy bezúplatně, což tak tedy postavení nabyvatele jako slabší strany do značné míry otupuje. Navíc dle pojetí AutZ platí, že slabší stranou je spíše autor díla¹⁰⁶, tedy poskytovatel licence - tento závěr však ve vztahu k veřejným licenčním a jejich klasifikací jako adhezních smluv nemůže obstát, jelikož je to právě autor, kdo obsah smlouvy určuje.¹⁰⁷ Autor tedy z této analýzy ohledně určení slabší strany při sjednávání veřejné licence může být vyloučen a zkoumat lze již toliko postavení nabyvatele licence.

K tomuto popisovanému problematickému aspektu se již odborná veřejnost v rovině stručné zmínky vyjadřovala, avšak dosud byla ke stanovení jednoznačného názoru, zda se v konečném důsledku o adhezní smlouvu jedná, spíše zdrženlivá a opatrně tendovala k tomu, že ano.¹⁰⁸ Byť si jsem problematičnosti této otázky plně vědom, mám za to, že argumentačně více přesvědčivá je varianta, že se v případě veřejné licence o adhezní smlouvu nejedná, neboť tu v rámci sjednávajícího právního vztahu absentuje subjekt, jemuž by bylo možno přiznat status slabší strany. Vyvozuji to z bližší analýzy ustanovení § 1798 odst. 1 ObčZ, z kterého vyplývá, že adhezní charakter lze přiznat pouze takové smlouvě, pro kterou platí zaprvé to, že jedna ze stran neměla skutečnou příležitost ovlivnit obsah smluvních podmínek a zadruhé musí kumulativně přistoupit požadavek, že byla zároveň slabší stranou.¹⁰⁹ Zatímco tedy první podmínka je pro nabyvatele licence s ohledem na standardizované licenční podmínky splněna, o té druhé, jak již bylo výše zmíněno, lze již mít přinejmenším vážné pochybnosti (v mém případě dokonce v intenzitě dospívající k závěru, že druhá podmínka naplněna není). Argumentačně lze přispět i historickým výkladem úpravy adhezních smluv v ObčZ, jejíž inspiračním zdrojem byla quebecká právní doktrína, která vycházela z předpokladu, že „*ustanovení o smlouvách uzavíraných adhezním způsobem lze*

¹⁰⁶ Viz např. TELEC, Ivo. Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2001, č. 3 [cit. 7. listopadu 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁰⁷ MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 103.

¹⁰⁸ Viz např. MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 82, 103.

¹⁰⁹ PETROV, Jan. In HULMÁK, Milan a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, § 1798, m. č. 8. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

použít jen při nepoměru sil mezi stranami.¹¹⁰ Mám za to, že pouhá okolnost nemožnosti sjednání konkrétního obsahu bezúplatné smlouvy při zohlednění skutečnosti, že jinak je v autorském právu slabší stranou právě autor, pro založení tohoto nepoměru v neprospěch nabyvatele sama o sobě nepostačuje a z tohoto důvodu mu tak nelze přiznat ani postavení slabší strany.

2.2.5 Veřejná licence jako spotřebitelská smlouva?

Taktéž velmi problematická bude charakteristika veřejných licencí jako spotřebitelských smluv, jejichž aplikační působnost se vztahuje na smlouvy, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel (srov. § 1810 ObčZ). Předně je třeba uvést, že postavení poskytovatele veřejné licence jako podnikatele podle § 420 ObčZ bude případem spíše méně častým, a to i proto, když opět i v této úvaze zohledním skutečnost, že licence je poskytována bezúplatně. Bude-li však v nějakém konkrétním případě poskytovatel licence skutečně podnikatelem¹¹¹, mohlo by to poté dle § 419 ObčZ implikovat, že by nabyvatel licence byl zároveň spotřebitelem, jelikož s takovým podnikatelem uzavírá smlouvu (je-li to mimo rámec jeho podnikatelské činnosti a není-li sám právnickou osobou). Tím by pak taková uzavřená licenční smlouva, jejímž obsahem by byla poskytnutá veřejná licence, mohla mít charakter smlouvy spotřebitelské. Nabízí se argumentace, že vzhledem k tomu, že výše byl stanoven závěr, že poskytovatel licence nemá postavení slabší strany, neměl by mít tak ani postavení spotřebitele, tím spíše, když ochrana spotřebitele je ve své podstatě zvláštním případem ochrany slabší strany.¹¹² Takový paušální závěr však nemusí být zcela správný, zejména s ohledem na poměrně vágní vymezení slabší strany, které nenalezneme ani v textu zákona. Proto na tomto místě setrvám na stanovisku, že klasifikace veřejné licence jako spotřebitelské smlouvy je přinejmenším problematická a nepříliš praktická, zejména pak z důvodu, který uvádí odborná veřejnost odkazující na samotnou povahu závazku, tedy prvek bezúplatnosti, a dále i na automaticky konzumované plnění ze strany nabyvatele již okamžikem nabytí licence.¹¹³ Za zmínku stojí i teleologický výklad spotřebitelských smluv, k němuž se již vyjadřoval i Ústavní soud, kdy uvedl, že „*účelem právní úpravy (ochrany spotřebitele) je tedy snaha o dosažení skutečné rovnováhy tím, že budou právně vyrovnány výchozí ekonomické, informační, odborné a jiné rozdíly, jenž mezi stranami panují*“.¹¹⁴ Domnívám se, že tyto uvedené rozdíly zde zastoupeny spíše nejsou, což argumentaci opět přelévá ve prospěch toho, aby veřejným licencím status spotřebitelských smluv přiznán nebyl.

¹¹⁰ Tamtéž cit. dle LEFEBVRE, Brigitte. *La Contrat d'Adhésion. La Revue du Notariat*. Montreal, 2003, s. 439 a násl., s. 446.

¹¹¹ Představit si poskytovatele licence jako podnikatele lze např. u softwarových veřejných licencí.

¹¹² HULMÁK, Milan. In HULMÁK: *Občanský zákoník...*, § 1810, m. č. 3.

¹¹³ MYŠKA: *Veřejné licence*, s. 104.

¹¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

3 Některé typy veřejných licencí

3.1 Licence Creative Commons

Veřejné licence typu CC jsou v současné době patrně nejvíce rozšířenými veřejnými licencemi, které již nejsou vlastní pouhé úzké skupině technologických projektů, nýbrž se čím dál více prosazují do veřejných sfér, včetně těch univerzitních, například za účelem publikace vědeckých výzkumů.^{115 116} Jejich zakládající osobou je v této práci již několikrát zmíněný Lawrence Lessig, který sice s myšlenkou veřejných licencí nepřišel jako zcela první, ale podstatně ji právě díky vzniku CC rozvinul. Co bylo uvedeno v kapitole 2.1.3 ohledně konceptu „Some rights reserved“ platí pro CC bezvýtku. CC, kromě toho, že jde o typ veřejných licencí, je také nezisková organizace¹¹⁷ se sídlem na Stanfordské univerzitě v USA, jejíž prvotním cílem byla snaha vytvořit vrstvu rozumných autorských práv nad tehdy panujícími extrémami.¹¹⁸ Jejich charakteristickým znakem, na kterém si organizace od samého počátku zakládala, byla zejména přehlednost, srozumitelnost a uživatelsky přívětivá podoba.¹¹⁹ Tento záměr se jí poměrně zdařilým a originálním způsobem podařilo zajistit prostřednictvím grafického schématu, kterým je dané licencované dílo označeno za účelem zřetelného vymezení, jak s ním nabyvatel licence smí nakládat.¹²⁰ V závislosti na konkrétní podobě tohoto grafického schématu, resp. v závislosti na licenčních prvcích v něm obsažených, lze rozeznávat jednotlivé varianty licencí CC, od těch benevolentních po nejvíce restriktivní.

Z procesního hlediska tvorby CC licence tak platí, že její konkrétní podobu si poskytovatel vymodeluje přesně dle svých preferencí na základě toho, jak široké užívací oprávnění hodlá nabyvateli licence poskytnout (zda je např. ochoten svolit k úpravám díla, jeho komerčnímu šíření apod). Toto modelování v praxi funguje tak, že poskytovatel veřejné licence různě kombinuje jednotlivé licenční prvky, čímž tak vytváří obsahovou podobu veřejně nabízené licenční smlouvy. Těmto licenčním prvkům, které má poskytovatel pro účely modelování veřejné licence k dispozici, bude tak nadále věnována výhradní pozornost, přičemž bude vycházeno z dosud poslední verze CC 4.0, která verze dřívější z možného užívání sice nevyřadila, avšak s ohledem na to, že nejlépe reflektuje technologický a společenský vývoj, lze ji poskytovatelům veřejné licence jednoznačně nejvíce doporučit.

¹¹⁵ Např. mnohé publikace vydané na půdě Masarykovy Univerzity v Brně.

¹¹⁶ KUBEŠA: *K pojetí veřejných...*, s. 138.

¹¹⁷ Obdobně jako Free Software Foundation.

¹¹⁸ LESSIG: *Free Culture...*, s. 117.

¹¹⁹ Což je odlišovalo od softwarových veřejných licencí, které se naopak mnohdy vyznačovaly nejednotnou terminologií, těžkopádným obsahem a obecně horší srozumitelností (což bohužel pro mnohé z nich platí dodnes).

¹²⁰ LESSIG: *Free Culture...*, s. 117.

3.1.1 Licenční prvky společné pro všechny CC licence

Jak již bylo uvedeno, veřejné licence CC se vyznačují tím, že jejich konkrétní variantu si vybere sám poskytovatel licence prostřednictvím sestavení licenčních prvků dle svých preferencí. Naproti tomu však existují licenční prvky, kde možnost volby neexistuje, neboť jsou vlastní všem variantám CC licencí a kdyby byl některý z nich v poskytnuté licenci vyloučen, šlo by to proti jejímu smyslu a účelu a již by se tak nejednalo o veřejnou licenci CC.¹²¹

Mezi tyto povinné prvky patří zaprvé oprávnění dílo sdílet (Share) znamenající podle čl. 1 jakékoliv varianty CC licence dílo poskytnout způsobem jinak vyžadujícím svolení autora jako je např. „rozmnožování, veřejné vystavování, veřejné provozování, rozšiřování, šíření, zpřístupňování či dovoz a sdělování veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k obsahu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby“. Druhým povinným licenčním prvkem je prvek označený v grafickém schématu jako „BY“, jenž představuje povinnost uvést autora (Attribution) v případě jakéhokoliv šíření licencovaného díla, a to způsobem, který autor určil. Pokud zde takové jeho určení absentuje, podpůrně platí, že je třeba uvést jméno autora (případně pseudonym), název díla a odkaz na použitou variantu licenčních podmínek.¹²² Jedná se tak o výraz respektu k osobnostním právům autora.

3.1.2 Licenční prvek „No Derivatives“ - ND

Tento licenční prvek realizuje vůli autora ohledně toho, zda si přeje, aby jím veřejně licencované dílo podléhalo úpravám a bylo do něj tak zasahováno. Důležité je se na tento licenční prvek dívat v kontextu české právní úpravy, kdy autorský zákon jakékoliv neoprávněné zásahy do díla považuje za porušení práva autora na integritu jeho díla, což tvoří součást jeho osobnostních práv (§ 11 odst. 3 AutZ). Osobnostní práva přitom zásadně s ohledem na jejich přirozenoprávní základ nemohou podléhat jakékoliv smluvní dispozici, a proto s nimi autor může nakládat toliko v rozsahu jednostranně uděleného souhlasu, jenž má charakter prostého liberačního důvodu.¹²³ Proto pokud poskytovatel veřejné licence CC (jakékoliv její varianty) činí veřejnou nabídku na uzavření licenční smlouvy s odkazem na licenční podmínky, které neobsahují licenční prvek No Derivatives, je nutné na to pohlížet tak, že současně s tímto projevuje jednostranné svolení k úpravám díla pro případ akceptace nabídky.

Při pohledu na licenční podmínky udělené licence CC, která zpracování díla umožňuje, přitom platí, že souhlas k úpravám je v ní přímo uveden¹²⁴, což tak znamená, že se ve smlouvě nachází dvě právní jednání poskytovatele licence, kdy každé z nich spočívá ve výkonu odlišného

¹²¹ Striktně vzato není jejich označení za licenční prvky zcela vhodné, neboť se jedná spíše o prvky definiční, a to z důvodu, že jsou platné pro každou CC licenci. Na označení licenční prvky bude však v této práci nadále setrváno i ve vztahu k nim, jelikož jsou obsahem grafického schématu. Jejich existence v licenci CC se ale rozumí samo sebou.

¹²² Viz čl. 3 písm. a) bod 1 jakékoliv varianty licence CC.

¹²³ K této problematice blíže viz TŮMA: *Smluvní vztahy*..., s. 20.

¹²⁴ Viz čl. 2 písm. a) bod 1B licenčních podmínek jakékoliv varianty licence CC, která umožňuje zpracování díla.

subjektivního práva – zatímco první právní jednání se týká výlučných majetkových práv a znamená souhlas s užitím díla, tak u druhého naproti tomu jde o výkon výlučných práv osobnostního charakteru jednostranně rozhodnout o svolení se zásahem do integrity díla.¹²⁵ Vysvětlení, proč není možné toto směřovat v jedno právní jednání souvisí s tím, že zásah do integrity díla z důvodu nemožnosti smluvní dispozice s osobnostními právy nemůže být předmětem licenční smlouvy, nýbrž to s ní lze toliko jen formálně spojit a učinit její součástí.¹²⁶

3.1.3 Licenční prvek „Noncommercial“ - NC

Rozhodne-li se poskytovatel licence pro použití tohoto licenčního prvku, umožňuje s dílem dále nakládat pouze způsobem, jenž neznamená jeho komerční využití. Tím je myšleno samozřejmě využití na straně nabyvatele licence, nikoliv poskytovatele, u kterého se naopak připouští, a to i navzdory tomu, že je veřejná licence poskytována zásadně bezúplatně, což v žádném případě však neimplikuje, že poskytovatel nemůže díky ní sledovat ekonomický prospěch.

Článek 1 licenčních podmínek CC za nekomerční využití považuje záměr „*nikoliv prvotně zamýšlený nebo určený pro získání obchodního prospěchu či peněžitého plnění*“. Takto široce nastavená definice však může působit určité problémy vzniklé v souvislosti s tím, že hranice mezi komerčním a nekomerčním užitím je poměrně tenká a je otázkou, jak striktní výklad k tomuto zaujmout.¹²⁷ Tento výkladový problém si přitom uvědomuje i sama organizace Creative Commons, a proto za tím účelem vydala studii zaměřující se mimo jiné na výzkum, jak veřejnost pojmu nekomerční užití rozumí a jak se nabyvatelé licence chovají v situaci, kdy jejich licence obsahuje prvek NC.¹²⁸ Jedním ze zjištění bylo, že ve většině případů si nabyvatelé licencí nemožnost komerčního šíření vykládají přísněji než samotní poskytovatelé, z čehož tak plyne, že nastalé spory mezi nimi týkající se porušení licenční smlouvy nejsou příliš časté, jelikož nabyvatelé si vágnost vymezení nekomerčního užívání uvědomují a přistupují k němu tak obezřetně.¹²⁹ I přesto je však v popisované studii samotnou organizací CC předestřen návrh, aby byly do budoucna jednotlivé předpřipravené licenční podmínky dále kategorizovány podle oblasti, kam dané dílo spadá, přičemž by bylo

¹²⁵ TELEČ, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 146, m. č. 6.

¹²⁶ Tamtéž s. 150, m. č. 19.

¹²⁷ DULONG DE ROSNAY, Melanie. *Creative Commons Licenses Legal Pitfalls: Incompatibilities and Solutions*. University of Amsterdam: Institute for international law [online], 2009, s. 26 [cit. 12. listopadu 2022]. Dostupné z: <http://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00671622>.

¹²⁸ Creative Commons. *Defining Noncommercial. A Study of How the Online Population Understands “Noncommercial Use”* [online], 2009. Dostupné z: https://wiki.creativecommons.org/wiki/Defining_Noncommercial.

¹²⁹ DULONG DE ROSNAY: *Creative Commons...*, s. 27. K tomuto lze však poznamenat, že možnost poskytovatele licence kontrolovat dodržování licenčních podmínek je u licencí CC s ohledem na nevýhradní povahu práv udělených široké uživatelské veřejnosti obecně podstatně ztížena. Jak přitom uvádí Mikita, jedná se tak o atribut CC licencí, který ve vztahu k nim budí největší rozpaky (MIKITA, Peter. *Licence Creative Commons v českém právním řádu*. In KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: evropské a mezinárodní podněty českému právu duševního vlastnictví*. Praha: Univerzita Karlova, 2010. s. 59).

konkrétně vymezeno, co v této oblasti ještě je užití nekomerční a co již nikoliv.¹³⁰ Tento návrh do nejnovější verze CC 4.0, která byla představena roku 2013, však bohužel převzat nebyl a ke změně tak v této oblasti nedošlo. De lege ferenda lze mít však za to, že by taková kategorizace znamenala krok správným směrem, který by zohledňoval specifika konkrétních oblastí, kde bude licencované dílo sdíleno, čímž by zároveň mohlo dojít k minimalizaci aktuálně panujících výkladových problémů.

3.1.4 Licenční prvek „Share Alike“ - SA

Licenční prvek Share Alike znamená, že je povinností nabyvatele licence zachovat tutéž licenci v situaci, kdy licencované dílo zpracuje a dále šíří. Logicky to tak znamená, že nemůže existovat veřejná licence CC, která by obsahovala kombinaci licenčních prvků ND a SA. Organizace CC se při tvorbě licenčních podmínek s tímto prvkem inspirovala licencemi svobodného softwaru, kdy některé z nich obsahují tzv. copyleft, který pro ně znamená prakticky totéž, tedy povinnost šířit upravený software za stejných podmínek jako byl získán (viz např. softwarové licence GNU GPL).

V praxi použití tohoto licenčního prvku znamená, že pokud nabyvatel licence uzavře licenční smlouvu pod licenčními podmínkami CC BY-NC-SA, jejíž předmětem je např. hudební dílo, tak pokud se následně rozhodne toto dílo tvůrčím způsobem upravit a dále užít, musí pro to využít taktéž licenci CC BY-NC-SA. Licenční prvek NC zároveň neumožňuje komerční záměr takového užití.

3.2 Softwarové veřejné licence

Jak již bylo uvedeno, softwarové veřejné licence představovaly historicky první typ veřejných licencí a zejména díky činnosti zakladatele neziskové organizace Free Software Foundation Richarda Stallmana jim byla myšlenka otevřeného obsahu nejvíce vlastní. Softwarové licence vychází z možnosti zřízení uživatelského oprávnění k počítačovému programu, který je dle § 2 odst. 2 AutZ cestou právní fikce považován za autorské dílo. Nemožnost subsumpce počítačového programu pod generální klauzuli autorského díla v § 2 odst. 1 AutZ přitom vyplývá z absence pojmového znaku jedinečnosti díla. Z toho tak lze dovozovat, že není na újmu autorskoprávní ochraně, pokud vzniknou dva na sobě nezávislé totožné počítačové programy, což je jinak vyloučeno u děl, kde se naopak jedinečnost vyžaduje.¹³¹ Za každých okolností je však nutná původnost programu, a to v tom smyslu, že se jedná o autorův vlastní duševní výtvor. Platí tedy, že koncept jedinečnosti je zde pod vlivem unijního práva nahrazen konceptem původnosti, jinak

¹³⁰ Creative Commons. *Defining Noncommercial...*

¹³¹ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 7.

také originality, což lze vnímat jako „*snižení úrovně kvantitativního kritéria autorskoprávní ochrany spočívajícího v objemu vynaložené tvůrčí činnosti*“.¹³²

Je zásadní také upozornit, že pojmy počítačový program a software neznamení totéž. Pojem software je totiž obsahově širší, mimo jiné zahrnuje právě i počítačový program a lze ho negativně vymezit jako jakoukoliv součást počítače, která není hardwarem. Počítačový program pak je určitý uspořádaný soubor příkazů a instrukcí používaný v technickém zařízení bez ohledu na formu jejich vyjádření.¹³³ ¹³⁴Aby se tedy jednalo o softwarovou licenci, musí být pochopitelně jejím předmětem autorské dílo. Buď se tedy bude jednat o počítačový program, který bude současně autorským dílem¹³⁵, nebo půjde o software, který sice nebude počítačovým programem, ale bude jiným autorským dílem (což však bude situace méně častá, a navíc je otázkou, která však přesahuje rámec této práce, zda si lze toto vůbec prakticky představit).

V následujícím textu bude dále představeno několik základních typů softwarových veřejných licencí, kterých dnes již existuje široká škála.¹³⁶ Jejich oblíbenost lze spatřovat nejen v tom, že stály obecně u zrodu veřejných licencí, ale ještě více v samotné povaze počítačového programu, který k tomu s ohledem na dlouhou délku trvání majetkových práv autora přímo vybízí. Je to proto, že životnost počítačového programu je na rozdíl od životnosti jiných autorských děl mnohem kratší a program se po několika letech stává často zastaralým a neaktuálním. Jeho autor se přitom autorských majetkových práv nemůže vzdát, proto často přistoupí k tomu, že program poskytne právě pod některou z veřejných licencí a dosáhne tak v krátké době co nejširšího šíření. Na tomto postupu přitom může z ekonomického hlediska taktéž značně vydělat, neboť díky možnosti širokého užití programu lze jeho jednotlivé uživatele přimět k tomu, aby investovaly do jiných, tentokrát již zpoplatněných, služeb (nebo třeba dalších proprietárních programů), které jsou s takovým programem spjaty.¹³⁷ Jako příklad lze uvést třeba počítačovou hru, která bude šířena pod veřejnou licenci a bude hráčům umožňovat, aby si při jejím hraní dokupovali nějaké benefity, které jim za to poskytnou konkurenční výhodu.

3.2.1 GNU General Public License (GNU GPL)

Licence GNU GPL (General Public License) jsou nejrozšířenějším typem softwarových veřejných licencí s již poměrně dlouhou tradicí. Znění licenčních podmínek vydává Stallmanem

¹³² TELEČ, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 36, m. č. 22.

¹³³ SEDLÁKOVÁ, Jana a kol. *Softwarové smlouvy: jejich specifikace a kontrakční proces*. Praha: C.H. Beck, 2021, s. 2.

¹³⁴ Srov. též § 87 odst. 1 slovenského autorského zákona, který na rozdíl od našeho zákona počítačový program definuje.

¹³⁵ Ne každý počítačový program však bude autorským dílem – např. takový, který nesplňuje znak původnosti.

¹³⁶ Částečný výčet je možné nalézt na webových stránkách Open Source Initiative - dostupné na <https://opensource.org/licenses/alphabetic>.

¹³⁷ MYŠKA, Matěj. In: MYŠKA, Matěj a kol. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 74.

založená nezisková organizace Free Software Foundation, a to již v několika verzích, kdy tou zatím poslední vydanou je verze 3.0 z roku 2007. Podstatou je, že poskytnutá licence opravňuje uživatele ke stažení softwaru, jeho spuštění, upravení a v souladu s jakoukoliv jinou veřejnou licencí i k dalšímu šíření společně se zpřístupněným zdrojovým i strojovým kódem, bez nichž by jinak jeho úprava nebyla možná.¹³⁸ Tento koncept vychází mimo jiné z myšlenky, že u prvotně vzniklého softwaru bude právě díky dalšímu šíření a upravování snadněji možné odhalit jeho chyby a nedostatky, což tak povede k jeho zdokonalování.

Ve vztahu k licencím GNU GPL, jež vznikly v USA, je nutné upozornit na jejich jurisdikční dichotomii, která vyplývá z odlišného pojetí pojmu licence v americkém a kontinentálním právu. V USA je na licenci totiž pohlíženo odlišně, a to jako na jednostranný úkon, jímž autor ve prospěch uživatele vylučuje protiprávnost užití svého díla – nepohlíží se tedy na ni jako na závazek.¹³⁹ Například Eben Moglen, americký právník z organizace Free Software Foundation, který byl dříve za prosazování GNU GPL licence primárně odpovědný¹⁴⁰, vysvětloval rozdíl mezi smlouvami a licencemi tak, že zatímco licence je jednostranné povolení k užívání cizího majetku, tak smlouva je výměna závazků, a to buď slibů za sliby, nebo příslibů budoucího plnění za současné plnění nebo platbu. Licence GNU GPL ve verzi 2.0 je přitom podle něj autorskou licencí, tedy v americkém pojetí jednostranným souhlasem, v němž poskytovatel licence nevyžaduje žádné vzájemné závazky.¹⁴¹ Zatímco z amerického pohledu je tedy GNU GPL licence verze 2.0 chápána jako jednostranný souhlas, tak v prostředí kontinentálního práva na ni pohlízíme stále jako na klasickou veřejnou licenci, tedy smluvní závazek. Odlišnost těchto přístupů spočívá právě v jiném chápání pojmu licence v americkém a kontinentálním právu. Na druhou stranu ve vztahu k nové verzi 3.0 licence GNU GPL se však již domnívám, že zde lze mít vzhledem k obsahové náplni licenčních podmínek důvodné pochybnosti o tom, zda se stále ještě z pohledu amerického práva jedná o jednostranný souhlas (v jejich pojetí o licenci) a nikoliv již o závazek jako tomu je u práva kontinentálního.

Přistoupím-li k bližší charakteristice licencí GNU GPL, tak ve vztahu ke všem verzím platí, že se jedná o typické copyleftové licence¹⁴², což znamená, že je-li pod licencí užitý software

¹³⁸ MYŠKA: *Veřejné licence v České republice...*, s. 75.

¹³⁹ Toto pojetí je našemu právnímu řádu cizí, neboť, byť u nás autor skutečně může jednostranně svolit k užití díla prostřednictvím prostého souhlasu jakožto liberačního důvodu vylučujícího vznik následného deliktního závazku (TELEC, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 381, m. č. 2), tak licencí se naopak v našem prostředí rozumí smluvní oprávnění k výkonu práva dílo užit, jde tedy o relativní závazkové subjektivní právo, a nikoliv jednostranný souhlas (TELEC, TŮMA: *Autorský zákon...*, s. 169, m. č. 10). Americké pojetí licence v soukromoprávním smyslu se tedy podobá spíše našemu pojetí licence ve smyslu veřejnoprávním.

¹⁴⁰ Taktéž je profesorem práva na Columbia Law School v New Yorku.

¹⁴¹ JONES, Pamela. The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling [online], 2003. Groklaw.net. [cit. 9. 11. 2022]. Dostupné z: <https://lwn.net/Articles/61292/>.

¹⁴² Typické copyleftové licence bývají někdy označovány jako tzv. virální licence.

upravován a poté dále šířen, musí se i toto šíření odehrávat pod toutéž licenci, tedy znovu pod veřejnou licenci GNU GPL. Jedná se vlastně o obdobu licenčního prvku ShareAlike u licencí CC. Popisovaný copyleft je v oblasti softwarových licencí vytvořených Free Software Foundation naprosto typický a čím dál více prosazovaný. Ostatně je to logické, slouží totiž k dalšímu šíření myšlenky svobodného softwaru a vytváření pomyslného dlouhého řetězce děl, díky kterému bude svobodných softwarů přibývat. Naproti tomu, existuje-li softwarová licence, jež copyleft postrádá, její nabyvatel může poměrně snadno svobodný software přeměnit a nadále šířit již jako proprietární (typicky např. tzv. permissivní softwarové licence typu BSD¹⁴³ nebo MIT¹⁴⁴). Důležitým důsledkem copyleftu je tedy to, že pokud vznikne odvozený software, který v sobě obsahuje několik dílčích softwarů¹⁴⁵, kde alespoň jeden z nich byl získán prostřednictvím copyleftové veřejné licence, automaticky to pro tento výsledný software znamená, že může být šířen právě pouze pod stejnými licenčními podmínkami této copyleftové licence, byť by všechny ostatní užité a zapracované softwary byly proprietárními. Odborná literatura to trefně označuje tak, že copyleftová licence „nakazí“ proprietární software a donutí poskytovatele licence poskytnout zdrojové kódy k celému výslednému dílu.¹⁴⁶

Důležitým charakteristickým prvkem, který přinesla verze 3.0 GNU GPL, je dále to, že podle čl. 3 licenčních podmínek je nově zapovězeno licencovat pod licenci GNU GPL takový software, jehož účelem (hlavním či vedlejším) je tvorba DRM prostředků, nebo taktéž je-li na těchto prostředcích alespoň založen či jsou jeho součástí.¹⁴⁷ Tento záměr tvůrců lze hodnotit veskrze logicky, jelikož DRM prostředky jdou proti smyslu myšlenky otevřeného obsahu a svobodné kultury. Taktéž nově došlo k zakotvení přímého příkazu vůči nabyvatelům softwaru licencovaného pod GNU GPL, aby v případě komerčního využití softwaru svým zákazníkům poskytli veškerá nutná data k možné změně a úpravě softwaru. Snahou bylo zamezit tehdy poměrně časté praxi, kdy byl výrobcem do hardwaru nainstalován svobodný software, avšak jeho následnému kupujícímu nebyl předán zdrojový kód, jenž by umožnil nainstalovaný software dále plně ovládat a upravovat.¹⁴⁸

3.2.2 GNU Lesser General Public License (GNU LGPL)

Licence GNU LGPL jsou dalším typem veřejných licencí vzniklých pod organizací Free Software Foundation, kde se taktéž jako u licencí GNU GPL jedná o několik jejich verzí, přičemž

¹⁴³ Celým názvem Berkeley Software Distribution license.

¹⁴⁴ Celým názvem Massachusetts Institute of Technology license.

¹⁴⁵ Což je naprosto běžná praxe – mnoho výsledných softwarů v sobě obsahuje jednotlivé dílčí softwary, ze kterých se ve výsledku skládají.

¹⁴⁶ FORMANOVÁ, Tereza. In: SEDLÁKOVÁ: *Softwarové smlouvy...*, s. 151.

¹⁴⁷ Jak bylo uvedeno v kapitole 2.1.1, jedná se o prostředky, jejímž účelem je zamezit v předem nadefinovaném nakládání s nosičem díla – tedy například v počtu možných stažení, instalace apod.

¹⁴⁸ SEDLÁKOVÁ: *Kompatibilita svobodných...*, s. 133.

tou poslední je verze 3.0, která koncepčně navazuje na verzi 3.0 licence GNU GPL. Jak již napovídá samotný název této licence, jedná se o slabší verzi licence GNU GPL, což spočívá v tom, že zde není tolik kladen důraz na copyleft, jehož projevy jsou zde zastoupeny sice rovněž, avšak v menší intenzitě. V konkrétní rovině jde o to, že tato licence je založena na skutečnosti, že software, jenž je poskytnut pod touto licencí, může být zapracován do dalšího kombinovaného softwaru, ale na rozdíl od copyleftu v čisté podobě ve smyslu licence GNU GPL zde však již není nutně vyžadováno, aby výsledné dílo bylo šířeno taktéž pod GNU LGPL licencí.¹⁴⁹ Může se tedy stát, aniž by to bylo v rozporu s licenčními podmínkami této licence, že výsledný software, jenž zahrnuje právě i software šířený pod licencí GNU LGPL, bude nadále již šířen jako software proprietární. Existuje zde však jistá restrikce, protože dle výše uvedeného postupu by se fakticky jednalo o úplnou eliminaci copyleftu, a proto je tento postup možný toliko v případě, kdy zapracovaný software licencovaný pod GNU LGPL tvoří přímo zakomponovanou součást nově vzniklého programu, nýbrž je na něho toliko dynamicky odkázáno.¹⁵⁰ Toto v praxi znamená, že změna zdrojového kódu tohoto zapracovaného softwaru bude uložena v jiném souboru a vývojářům to tak umožní kombinovat více zdrojových kódů, které jsou dále šířeny pod rozdílnou licencí.¹⁵¹

Lze tak shrnout, že vývojář, který upravuje původně svobodný software, si musí být dobře vědom, pod kterou licencí (zda GNU GPL nebo GNU LGPL) tento software získal, jelikož z toho pro něho dále vyplývají zásadní důsledky. Pokud by totiž získal software pod licencí GNU LGPL a dále ho užil do nového softwaru (nikoliv přímo, ale prostřednictvím dynamického odkazu), může ho nadále šířit pod jakoukoliv jinou licencí (ve smyslu nikoliv veřejnou) a učinit jej tak klidně softwarem proprietárním. Zatímco pokud tímto popsáním způsobem naopak upravil a šířil software, jenž získal pod licencí GNU GPL, která má čistě copyleftovou podobu, již by porušil licenční podmínky a dopustil by se deliktního jednání. Z uvedeného tedy plyne zásadní upozornění pro toho, kdo získaný software licencovaný pod některou z veřejných licencí dále užije, aby si byl vědom, že je i nadále vázán jejími licenčními podmínkami, se kterými musí být důkladně seznámen.

V tomto popisovaném aspektu tak do jisté míry spočívá úskalí veřejných licencí, pro něž je charakteristický poměrně snadný přístup kohokoliv k licencovanému dílu, kdy si nabyvatel licence mnohdy ani neuvědomí, že dílo nezískává zcela volně a neomezeně, nýbrž je vázán licenčními podmínkami, které tvoří součást smluvního obsahu a jsou vůči němu právně závazné. Lze tak doporučit komukoliv, kdo získává oprávnění k dílu díky veřejné licenci, aby se nenechal unést

¹⁴⁹ MYŠKA: *Veřejné licence v České republice...*, s. 77.

¹⁵⁰ SEDLÁČKOVÁ: *Kompatibilita svobodných...*, s. 134.

¹⁵¹ ŠTĚDRONĚ: *Ochrana a licencování...*, s. 104.

možností bezúplatného užití díla a namísto toho věnoval pozornost textu licenčních podmínek a velice podrobně se s nimi seznámil. Koneckonců jako s jakoukoliv jinou smlouvou, jež podepisuje.

3.2.3 Berkeley Software Distribution License (BSD)

Jedná se o další typ softwarových veřejných licencí, který se již v mnohém od těch výše uvedených liší. Odlišnosti vyplývají zejména z toho, že BSD nebyla vytvořena organizací Free Software Foundation, nýbrž vznikla na Univerzitě v Berkeley v Kalifornii. Hlavní a charakteristickou odlišností je, že BSD licence kompletně postrádá prvek copyleftu, díky čemuž tak není problém, aby byl software zařazen do dále proprietárního softwaru.¹⁵² Obecně lze říci, že je to poměrně benevolentní licence¹⁵³ a jediné, co je ve vztahu k ní restriktivní, je fakt, že případné šíření odvozené licence musí obsahovat upozornění na existující autorská práva (copyright notice), licenční podmínky a dále předpřipravené prohlášení o vyloučení odpovědnosti za případnou škodu.¹⁵⁴ Taktéž i tato licence má několik verzí, kdy například u třetí a dosud poslední verze (nazývána někdy také jako Modified BSD License) dále přistupuje požadavek, aby jméno autora softwarového programu licencovaného pod touto licencí nebylo bez jeho předchozího souhlasu užíváno k marketingové propagaci softwarů odvozených.¹⁵⁵

3.2.4 Některé další typy softwarových veřejných licencí

Výše byly uvedeny ty nejvíce užívané typy softwarových veřejných licencí. Existuje však velké množství dalších typů s předpřipravenými licenčními podmínkami. Za jejich distinktivní kritérium lze označit to, zda je daná licence založena na copyleftu, či nikoliv. Proto je možné obecně tyto licence diferencovat na copyleftové a permissivní, přičemž copyleftové licence lze ještě rozlišovat na silně copyleftové (tzv. virální jako např. GNU GPL 2.0 a 3.0) a slabě copyleftové (GNU LGPL). Co se týče dalších v praxi typických softwarových veřejných licencí, uvedu je již spíše přehledově. Mezi copyleftové lze zařadit např. Mozilla Public License, či třeba Eclipse Public License (obě spíše slabě copyleftové). Z těch permissivních kromě uvedených BSD a MIT License dále Apache License či ISC License. I tyto permissivní licence by bylo možné dále mezi sebou odlišovat, kdy kritériem je právě míra jejich permissivity. Existují dokonce takové licence, kde je tato míra maximalizována až natolik, že daná licence prakticky vůbec žádná omezení nestanoví (typicky třeba licence WTFPL 2.0¹⁵⁶ nebo UNLICENSE).¹⁵⁷ Zde je však nezbytné na takové licence hledět

¹⁵² Veřejné licence postrádající copyleft se v praxi souhrnně označují jako tzv. permissivní licence.

¹⁵³ Viz právě označení permissivní licence z angl. „permissive“ – tolerantní, benevolentní.

¹⁵⁴ Článek 2 licenčních podmínek BSD.

¹⁵⁵ Koncepti svých licenčních podmínek se BSD licence značně podobá MIT licenci.

¹⁵⁶ Tato zkratka se skládá ze slov „DO WHAT THE F*CK YOU WANT TO PUBLIC LICENSE“, čímž je velmi expresivním vyjádřením míněno, že si její nabyvatel může s takovou licencí skutečně dělat, co bude chtít. I přes nepatřičnou expresivnost si tato licence do příkladného výčtu uvést zaslouží, protože v USA je poměrně hojně oblíbená.

¹⁵⁷ FORMANOVÁ, Tereza. In: SEDLÁKOVÁ: *Softwarové smlouvy*..., s. 158.

v kontextu české úpravy, kde je obecně nepřípustné, aby se autor svých autorských práv vzdal (či aby je translativně převedl), což je koncept, na kterém právě např. UNLICENSE staví a ve svých licenčních podmínkách uvádí, že autor věnuje veškerá autorská práva k softwaru do veřejného vlastnictví.¹⁵⁸ Proto bychom na takovou licenci v našem právním prostředí museli pohlížet toliko jako na poskytnutou bez jakýchkoliv omezení, avšak s tím, že práva autora jsou nadále zachována a v maximálním možném rozsahu došlo ke svolení k užití díla.

Závěrem se sluší ještě uvést, že pro softwarové veřejné licence je v praxi mimořádně důležitá otázka jejich kompatibility v rámci výsledného softwarového díla. Jak bylo totiž uvedeno, výsledný software do sebe mnohdy implikuje několik dalších softwarů často poskytnutých pod veřejnou licenci, přičemž znění licenčních podmínek může být v určitých aspektech protichůdné. Tato poměrně složitá a komplexní problematika zde však bude ponechána toliko v rovině stručné zmínky a v podrobnostech bude odkázáno na relevantní odborné publikace týkající se softwarového práva.¹⁵⁹

¹⁵⁸ A dále je uvedeno: „*We intend this dedication to be an overt act of relinquishment in perpetuity of all present and future rights to this software under copyright law.*“

¹⁵⁹ Např. FORMANOVÁ, Tereza. In: SEDLÁKOVÁ: *Softwarové smlouvy...*, s. 159.

Závěr

Stěžejním záměrem této práce byla analýza institutu veřejných licencí, a to jak z hlediska historického výkladu za účelem pochopení jejich smyslu a účelu, tak i z hlediska de lege lata úpravy na poli českého autorského práva. První kapitola práce poskytla adekvátní podklad pro účely další analýzy ohledně legitimacy autorského práva ve vztahu k období, kdy veřejné licence vznikly a taktéž pro problematiku vymezení těžiště kolidujících zájmů subjektů autorského práva, přičemž tyto zájmy zde byly taktéž elementárně vymezeny.

V druhé kapitole, jež navázala na kapitolu první, bylo z hlediska historického výkladu uvedeno a následně konkrétně zdůvodněno, že se veřejné licence vzniknuvší v 80. a 90. letech v USA vázaly k období zrodu internetu, který do prostředí právní úpravy vnesl nové poměry, na něž se autorské právo po dlouhá léta nedokázalo adaptovat. Výsledkem tak byla značně rigidní právní úprava, která vychýlila rovnováhu autorského práva převážně ve prospěch prostředních subjektů distribučního řetězce, což narušilo do té doby již zaběhlé autorskopravní paradigma ohledně zájmu věnovanému primárně autorovi díla, případně jeho uživatelům. Tehdejší odborná veřejnost na toto období pohlížela jako na krizi legitimacy autorského práva, kdy jako jedno z východisek se později ukázaly právě veřejné licence, které značně pozměnily tehdejší model užívání děl skrze možnost jít nad rámec zákonem zakotvených výjimek a omezení autorského práva. V textu práce bylo jednoznačně vyjádřeno, že koncept veřejných licencí nikterak nesoupeří s autorskými právy, není jeho záměrem porazit platné zákony, nýbrž jde o jejich doplnění a zároveň usnadnění dotčeným subjektům pružnější a efektivnější užití autorských děl za účelem reflexe nových možností, které přinesla digitální revoluce. Společným jmenovatelem všech veřejných licencí tak bylo snadnější šíření kreativity a přizpůsobení se zcela nové etapě autorského práva. Tato snaha přitom vzešla výhradně z iniciativy veřejnosti, která usilovala o mnohem širší možnost přístupu k autorským dílům, což zároveň korespondovalo s vůlí široké masy autorů, kterým byla myšlenka otevřeného obsahu vlastní. Základní stavební kameny veřejných licencí jakožto realizace myšlenky svobodné kultury byly položeny nejdříve prostřednictvím univerzitních profesorů práva a technologických nadšenců, kteří se na pozitivní aspekty implementace snažili kontinuálně upozorňovat a zavedení veřejných licencí čím dál více prosazovali, až nakonec dosáhli svého – v prvopočátku zejména prostřednictvím softwarových licencí, avšak užitečnost veřejných licencí se postupně přenesla i do dalších sfér lidské kreativní produkce.

V další části druhé kapitoly byla již pozornost přenesena do české právní úpravy, kde se explicitní zákonná aprobace sjednání veřejných licencí objevila až roku 2006. Jádrem zkoumání byly jednotlivé distinktivní prvky veřejných licencí v porovnání se standardními individuálně sjednávanými licenčními smlouvami a taktéž mechanismus sjednávání veřejné licence z hlediska

kontrakčního procesu smluvních stran. Byla poskytnuta odpověď, že charakteristickou vlastností veřejných licencí je v porovnání s individuálními licencemi odlišné právní jednání poskytovatele licence, který se s návrhem na uzavření veřejné licence obrací vůči neurčitému okruhu adresátů, čímž tak z hlediska ObčZ činí veřejnou nabídku. Obsah smlouvy přitom určuje odkazem na předpřipravené licenční podmínky, v nichž vymezuje rozsah poskytnutých oprávnění pro potenciálního nabyvatele licence, kdy tento rozsah je zároveň diferenciativní kritérium jednotlivých typů veřejných licencí. Dále bylo argumentačně doloženo, proč se v případě veřejné licence nejedná o adhezní smlouvu a zároveň, proč se domnívám, že ani klasifikace jako spotřebitelské smlouvy není u veřejné licence zcela na místě. Blíže byla popsána taktéž pojmová bezúplatnost licenční smlouvy a nevýhradnost poskytnuté licence, kdy opačný závěr by šel přímo proti historickému smyslu a účelu a přičil by se myšlence otevřeného obsahu a svobodné kultury.

V závěrečné třetí kapitole práce byly analyzovány nejvíce užívané typy a varianty veřejných licencí s bližší charakteristikou jejich licenčních podmínek. Jako jedny z nejznámějších veřejných licencí zde byly představeny licence CC s následným popisem jejich licenčních prvků, jejichž možné kombinace utvářejí rozsah a způsob užití poskytnuté licence. Poté bylo přistoupeno k softwarovým licencím, na kterých byl koncept veřejných licencí historicky prezentován úplně poprvé. Pozornost byla věnována jak licencím svojí povahou spíše restriktivním, tak licencím ryze permissivním. Opomenuta nebyla ani skutečnost, že znění některých licenčních podmínek existujících veřejných licencí by v kontextu české právní úpravy neobstálo, neboť AutZ nepřipouští možnost vzdání se výlučných práv autora, což je koncept, na kterém ty nejvíce permissivní licence stojí.

Za bližší pozornost, na kterou však z důvodu limitovaného rozsahu práce již nezbyl prostor, by jistě stála analýza vztahu kolektivních správců k veřejným licencím, dále otázka kompatibility jednotlivých typů softwarových licencí, stejně jako např. zamýšlení se nad limitací odpovědnosti za vzniklou škodu, která je v licenčních podmínkách softwarových veřejných licencí často zastoupena, a její souladnost s ObčZ. Ostatně téma veřejných licencí je v posledních letech natolik aktuální, že dalších otázek k vědeckému zkoumání se nabízí hned několik. I přes tuto aktuálnost tématu lze však závěrem s politováním konstatovat, že rozsah české odborné pozornosti detailně se věnující veřejným licencím je spíše strohý. Za čestnou výjimku se však sluší zmínit Ústav práva a technologií při brněnské právnické fakultě, který na poli veřejných licencí za účelem jejich popularizace dlouhodobě provádí velice záslužnou činnost. Nepříliš často věnovaná pozornost veřejným licencím se přitom zdá být paradoxní o to více, když uvážím silný rozmach jejich užívání (např. internetová otevřená encyklopedie Wikipedia). Necht' tedy odborná pozornost věnovaná veřejným licencím roste lineárně s mírou jejich popularity.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. BOYLE, James. *The Public Domain. Enclosing the Commons of the Mind*. New Haven: Yale University Press, 2008, 336 s.
2. DULONG DE ROSNAY, Melanie. *Creative Commons Licenses Legal Pitfalls: Incompatibilities and Solutions*. University of Amsterdam: Institute for international law [online], 2009 [cit. 12. listopadu 2022]. Dostupné z: <http://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00671622>.
3. GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: from Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Stanford: Stanford University Press, 2003, 256 s.
4. GUIBALT, Lucie. *Copyright Limitations and Contracts. An Analysis of the Contractual Overridability of Limitations on Copyright*. Hague: Kluwer Law International, 2002, 377 s.
5. HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 421 s.
6. KINSELLA, Norman Stephan. *Against Intellectual Property*. Auburn: Ludwig von Mises Institute, 2008, 72 s.
7. KNAP Karel a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova, 1986, 76 s.
8. KNAP, Karel a kol. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. Praha: Univerzita Karlova, 1974, 81 s.
9. KNAP, Karel a kol.: *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, 245 s.
10. KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 524 s.
11. KRÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: evropské a mezinárodní podněty českému právu duševního vlastnictví*. Praha: Univerzita Karlova, 2010, 92 s.
12. LESSIG, Lawrence. *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity* [online databáze]. New York: Penguin Press, 2004 [cit. 7. listopadu 2022]. Dostupné z: databáze ResearchGate.
13. MYŠKA, Matěj a kol. *Věřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, 187 s.
14. MYŠKA, Matěj. *Věřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, 248 s.
15. MYŠKA, Matěj. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 336 s.
16. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, 392 s.
17. POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 656 s.

18. PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016, 272 s.
19. SEDLÁKOVÁ, Jana a kol. *Softwarové smlouvy: jejich specifikum a kontraktační proces*. Praha: C.H. Beck, 2021, 328 s.
20. SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, 432 s.
21. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 220 s.
22. TELEEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C.H. Beck, 2012, 168 s.
23. TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007, 174 s.

Komentáře

1. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 1344 s.
2. CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 473 s.
3. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022, 3352 s.
4. POLČÁK, Radim a kol. *Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s.
5. WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 931 s.
6. TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 1320 s.

Odborné články

1. DIETZ, Adolf. Pět pilířů evropského kontinentálního práva autorského. *Právní rozhledy* [online databáze], 2004, č. 20 [cit. 2. října 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://beck-online.cz).
2. DUSOLLIER, Séverine. The Master's Tools v. The Master's House: Creative Commons v. Copyright. *Columbia Journal of Law & the Arts* [online databáze], 2006, roč. 29, č. 3 [cit. 30. října 2022]. Dostupné z: [databáze ResearchGate](https://www.researchgate.net/publication/266111111).
3. GINSBURG, Jane. How Copyright Got a Bad Name for Itself. *Columbia Journal of Law & the Arts* [online], 2002, roč. 26, č. 1, s. 61–74 [cit. 2. listopadu 2022]. Dostupné z: https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/1275/.
4. HORÁK, Filip. Veřejné licence a kolektivní správa práv [online]. *Revue pro právo a technologie*, 2013, roč. 4, č. 8, s. 96-117 [cit. 2. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5016>.

5. HUSOVEC, Martin. Souhlas nebo licenční závazek? *Revue pro právo a technologie* [online], 2013, roč. 4, č. 8, s. 3-8 [cit. 15. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5000>.
6. CHELKOWSKI, Tadeusz a kol. *Free and Open Source Software organizations: A large-scale analysis of code, comments, and commits frequency*. Management in Networked and Digital Societies, Warszawa: Department at Kozminski University, 2021 [cit. 27. října 2022]. Dostupné z: databáze ResearchGate.
7. JONES, Pamela. The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling [online], 2003. Groklaw.net. [cit. 9. 11. 2022]. Dostupné z: <https://lwn.net/Articles/61292/>.
8. KOUKAL, Pavel. Autorskoprávní public domain a obecná svoboda jednání. *Právník* [online databáze], 2019, č. 8, [cit. 6. října 2022]. Dostupné z: databáze Ústavu státu a práva Akademie věd ČR.
9. KUBEŠA, Tomáš. K pojetí veřejných licencí v NOZ. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online], 2015, roč. 23, č. 2, s. 137-146 [cit. 15. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5318>.
10. LUPAŠCU, Adriana Monica. Legal implications of open licenses. *Lex et Scientia International Journal* [online], 2016, roč. 23, č. 2 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: databáze EBSCO.
11. MYŠKA, Matěj. Vybrané aspekty licenční smlouvy v novém občanském zákoníku [online]. *Revue pro právo a technologie*, 2012, roč. 3, č. 5, s. 9-11 [cit. 4. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4114>.
12. POMAHAČ, Richard. Soudní dvůr EU: Užití literárního díla ve zpravodajství. *Právní rozhledy* [online databáze], 2019, č. 19 [cit. 8. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
13. SAMUELSON, Pamela. Digital Media and the Changing Face of Intellectual Property Law. *Rutgers Computer and Technology Law Journal* [online]. 1990, roč. 16, č. 2 [cit. 24. října 2022]. Dostupné z: <https://lawcat.berkeley.edu/record/1113802>.
14. SEDLÁČKOVÁ, Iveta. Kompatibilita svobodných licencí. *Revue pro právo a technologie* [online], 2012, roč. 3, č. 5, s. 122-151 [cit. 9. listopadu 2022].
15. STORY, Alan. Inside Views: „Balanced“ Copyright: Not A Magic Solving Word. *Intellectual Property Watch* [online], 2012 [cit. 28. října 2022]. Dostupné z: <https://www.ip-watch.org/2012/02/27/'balanced'-copyright-not-a-magic-solving-word/>.
16. TELEEC, Ivo. Lidská práva a duševní vlastnictví. *Právní rozhledy* [online databáze], 2002, č. 3, s. 120 an. [cit. 6. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

17. TELEEC, Ivo. Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2001, č. 3, s. 40 an. [cit. 7. listopadu 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
18. TELEEC, Ivo. Souhlas, nebo licenční závazek? *Právní rozhledy* [online databáze], 2013, č. 13-14 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Právní předpisy a související dokumenty

1. Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 185/2015 Z.z., slovenský autorský zákon.
4. Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění), úřední věstník C 326, 26/10/2012 S. 0001 – 0390.
5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
6. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb. Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace. Příloha 1C. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví).
7. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. 9. 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (vyhl. č. 133/1980 Sb.), ve znění změny ze dne 28. 9. 1979 (vyhl. č. 19/1985 Sb.).

Soudní rozhodnutí

1. Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.
2. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 29. července 2019, *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck*, C-516/17 (v el. sb. rozh.).
3. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. dubna 2014, *ACI Adam BV*, C-435/12 (v el. sb. rozh.).
4. Rozsudek Nejvyššího soudu USA ze dne 17. 1. 1984, *SONY CORPORATION OF AMERICA, et al., Petitioners v. UNIVERSAL CITY STUDIOS, INC., etc., et al*, sp. zn. 81-1687.

Ostatní zdroje

1. Media Group Business Research and Development Centre: *The Contribution of Copyright and Related Rights to the European Economy prepared for European Commission Directorate General - Internal Market* - 2003 report [online]. Turku: School of Economics and Business Administration in Turku, Finland, 2003. Dostupné z:

<https://www.researchgate.net/publication/280860625> The Contribution of Copyright and Related Rights to the European Economy.

2. Creative Commons. *Defining Noncommercial. A Study of How the Online Population Understands "Noncommercial Use"* [online], 2009. Dostupné z: https://wiki.creativecommons.org/wiki/Defining_Noncommercial.